

Samverkan som arbetsätt

- En kvalitativ studie om samverkan som arbetsätt mellan myndigheter, inom Samordningsförbundet Hallands projekt med samordningshandledare

Förord

Att få skriva om fenomenet samverkan mellan myndigheter och Samordningsförbundet Hallands arbetsätt har varit både en givande och intressant resa att göra. Det har inte bara väckt vår förståelse och ökat vårt intresse för arbetssättet utan också gett oss livserfarenheter av möten med många härliga människor som vi kommer bära med oss.

Vi vill rikta vårt varmaste tack till Samordningsförbundet Hallands förbundschef Samuel Grahn som generöst ställt upp med sin tid för möte, samtal, information och feedback genom arbetets gång. Vi vill här också tacka för visat intresset av vårt arbete och att vi fick förtroende och möjligheten att skriva detta arbete om Samordningsförbundet Halland.

Vi vill ge ett lika varmt tack till Samordningshandledarna Gunvor Nordenvall, Helén Gustafsson, Ulrika Plogeus, Luis Gonzales, Madeleine Palmhager och Bengt Antonsson för deras alltid lika varma bemötande, deras engagemang och för att de tagit sig tid och möjliggjort genomförandet av vårt arbete.

Ytterligare ett lika varmt tack till de klienter som medverkat på intervjuer och gjort vår uppsats möjlig.

Vi riktar även ett stort och varmt tack till vår handledare Christopher Kindblad för bra stöd och vägledning.

Abstrakt

Författare:	Rebecka Stolt och Victoria Classon
Årtal:	2012
Titel Svenska:	Samverkan som arbetssätt - En kvalitativ studie om samverkan som arbetssätt mellan myndigheter, inom Samordningsförbundet Hallands projekt med samordningshandledare
Titel Engelska:	Cooperation as a operation - A qualitative study about cooperation between authorities, in the Coordination association Hallands project with coordinating mentors.
Utbildningsäte:	Högskolan i Halmstad

Uppsatsens syfte är att öka förståelsen för om Samordningsförbundet Hallands samverkan mellan myndigheter är ett lämpligt stöd för den målgrupp den riktar sig till, samt om arbetssättet har betydelse för de berörda klienternas välbefinnande. Studien utgår ifrån en kvalitativ metod där insamling av empirin gjorts genom semistrukturerade intervjuer med både klienter och samordningshandledare. I resultatet framhålls av både klienter och samordningshandledarna vikten av samverkan som arbetsätt mellan myndigheter. Klienterna betonar speciellt bemötande, förhållningssätt samt vikten av det gemensamma språket. I klienternas reflektioner kring deras livssituation och välbefinnande framgår många olikheter, men också flera likheter som vi med hjälp av sociologiska teorier tolkat. I analysen framgår bland annat hur myndigheters system är uppbyggda, där vi belyser vikten av samverkan som arbetsätt.

Nyckelord: Samordningsförbundet Halland, Samverkan, Myndigheter, System, Klient

Innehållsförteckning

1. Inledning och problemformulering	1
1.2 Syfte	1
1.3 Disposition	2
2. Bakgrund	3
2.1 Uppkomst av projekt.....	3
2.2 Samordningsförbundet Halland	4
2.3 Samordningshandledarnas praktiska arbetssätt.....	5
2.4 Tidigare forskning.....	5
2.5 Definition av begreppet samverkan.....	7
3. Teorier	8
3.1 C Wright Mills - Allmänna problem och personliga bekymmer.....	8
3.2 Jürgen Habermas - kolonisering av livsvärlden	9
3.3 Empowerment.....	11
4. Metod	14
4.1 Val av metod och vetenskapligt perspektiv	14
4.2 Förförståelse	15
4.3 Tillvägagångssätt	16
4.3.1 Urval.....	16
4.3.2 Intervjuer och materialinsamling	16
4.3.3 Intervjuguidens design	18
4.3.4 Bearbetning av material.....	19
4.3.5 Analysmetod.....	19
4.4 Etiska perspektiv.....	20
4.5 Validitet och Reliabilitet	20
4.6 Metodreflektion	21
5. Resultat	23
5.1 Gruppintervju med samordningshandledarna	23
5.1.1 Tema 1 Bakgrundsfrågor om samordningshandledarna.....	23
5.1.2 Tema 2 Samordningshandledarnas upplevelser av samverkan som arbetssätt	23
5.1.3 Tema 3 Samordningshandledarnas upplevelser av gemensamma nämnare hos klienterna	25
5.2 Intervjuer med klienterna	25
5.2.1 Tema 1 Bakgrund om klienterna	25
5.2.2 Tema 2 Bakgrund om klienterna och gemensamma nämnare hos klienterna	26
5.2.3 Tema 3 Samverkan.....	28
5.3 Tema 4 Övrigt	31
6. Analys	33
6.1 Systemets kolonisering av livsvärlden	33

6.2 Systemets och livsvärldens dialektik.....	36
6.3 Empowerment	40
6.4 Slutsats	42
7.Refleksion	43
Källförteckning	45

1. Inledning och problemformulering

Det åligger i socialtjänstlagen för kommuner och nämnder att samverka med övriga samhällsaktörer. I socialtjänstlagen uppmanas även kommuner att samverka för att öka effektiviseringen av resurser. Hösten 2010 bildades Samordningsförbundet i Halland bestående av arbetsförmedlingen, försäkringskassan, Region Halland och kommunerna i Halland. Vår förförståelse är att det finns en problematik för människor som har stödinsatser från olika myndigheter och vi tror att det finns en tendens att hamna i rundgång mellan dessa. Det sociala fenomen vi vill undersöka är därför om Samordningsförbundet Hallands arbetssätt med samverkan mellan myndigheter kan motverka detta samt mervärdet av samverkan mellan myndigheter. Vi berör även hur fungerande detta arbetssätt är för målgruppen och vad det har för effekter till skillnad från arbetstätt utan samverkan. Ett annat socialt fenomen vi berör är klienternas livshistorier för att se om det finns en gemensam nämnare när problematiken för dem började och vad de genomgått under sin livstid. Därför är det viktigt att lyfta fram klienternas erfarenheter av myndigheters bemötande, olika arbetsätt och utformning av hjälp. I den sociologiska problematiseringen vill vi få en inblick i om Samordningsförbundets Hallands arbete leder till välbefinnande bland de det berör samt vad som uppfattas vara viktigt med arbetssättet. Samordningsförbundets arbete bygger på och utgår från individernas individuella behov, önsknings, vilja och kunnande. Syftet är att få personerna att må bättre, stärka dem själva och verka för att de skall kunna leva ett rikare liv. Vi vill därför belysa om syftet med Samordningsförbundets arbetssätt är fungerande för klienterna och vad detta innebär för de enskilda individerna. De frågeställningar vi har valt att behandla är:

Vilken betydelse har samverkan mellan myndigheter och samordningshandledarna arbetssätt i Samordningsförbundet Halland för klienternas väg till självförsörjning och välbefinnande?

- Vilken betydelse har arbetssättet för att motverka rundgång mellan myndigheter?

1.2 Syfte

Syftet är att öka förståelsen för om Samordningsförbundet Hallands samverkan mellan myndigheter är ett lämpligt stöd för den målgrupp den riktar sig till. Vi vill se vilken betydelse Samordningsförbundets arbetssätt av samverkan mellan myndigheter har för de berörda individernas välbefinnande och om arbetssättet kan motverka rundgång mellan olika myndigheter. Anledningen till studien är för att undersöka vikten av samverkan mellan olika

myndigheter och om det finns någon vikt och mervärde i att ha ett nära samarbete med samordningshandledarna och de olika myndigheterna.

1.3 Disposition

Uppsatsen består av sju kapitel med tillhörande underrubriker. Inledningsvis görs en presentation om vad uppsatsen berör och behandlar, det vill säga vad Samordningsförbundet Hallands samverkan mellan myndigheter har för effekt och inverkan för den berörda målgruppen. I kapitel två presenteras bakgrunden om Samordningsförbundet Halland. Kapitel tre presenterar vi de teorier vi kommer använda oss utav och kapitel fyra handlar om metodval och genomförande. I kapitel fem presenterar vi vårt resultat av intervjuer med samordningshandledare och klienter. I kapitel sex ges en analys av resultatet och i kapitel sju ges en reflektion. Slutligen finns en källförteckning med litteraturhänvisning och internethänvisning.

2. Bakgrund

I Sverige finns 82 Samordningsförbund i landet varav 215 av landets 290 kommuner är med i något samordningsförbund. Alla samordningsförbund har dock en tydlig lokal prägel och skiljer sig i sina arbetssätt. Halland var det näst sista länet som bildade ett samordningsförbund och blev vid årsskiftet 2012 det näst största i landet.

2.1 Uppkomst av projekt

Samordningsförbundet i Halland bildades hösten 2010, för att arbeta strukturerat med samverkan mellan myndigheter. Det bildades en gemensam budget och en gemensam styrelse, samt att det rekryterades en förbundschef som är den enda anställda inom förbundet. Samordningsförbundet arbetar på två nivåer dels med att bygga upp strukturell samverkan mellan myndigheter samt att arbeta med och utifrån individer. Detta sker i olika projekt som bidrar till att strukturera upp samverkan mellan myndigheterna. Under våren 2011 tog förbundets styrelse initiativ till att prioritera att kartlägga unga vuxna i åldern 18-29 år som var aktuella på försäkringskassan och kommunernas försörjningsenhetsstöd. Det som kartlades var utbildning, kön, hur många som hade barn, vad personer hade för diagnos, vilken vård de hade och varifrån de fick sin vård, samt hur många som var i behov av samordnade insatser. Det framgick att det fanns människor som är i behov av fler är en stödinsats från olika myndigheter. Det framgick även att det fanns en risk för dessa personer att hamna mellan stolarna och inte får den hjälp de behöver. Förbundet skulle verka genom att ge ett mer sammanhållet stöd för dessa personer. I anslutning till förarbetena kring Lagen om Finansiell Samordning framgick att det var ungefär 5 % av Sveriges befolkning som ansågs vara i behov av samordnade insatser av myndigheter. I Halland, (dock ej Kungsbacka) framgick att det var 450 unga vuxna i åldern 18-29 år som var aktuella på Försäkringskassan eller kommunernas försörjningsstödsenhet som behövde stöd för att öka sina möjligheter till egen försörjning med samordnade insatser. Det framgick även av kartläggningen att många av dessa hade psykiska funktionsnedsättningar. Under hösten 2011 startade samordningsförbundet ett tidsbegränsat projekt i 12 månader där personal från de fyra myndighetsparterna (arbetsförmedlingen, försäkringskassan, Region Halland och kommunerna i Halland) ”lånades ut” som samordningshandledare till Samordningsförbundet. Samordningshandledarna är ett av elva projekt som Samordningsförbundet arbetar med och består av tre team med två personer i varje. En med medicinsk och psykiatrisk kompetens och en med arbetsinriktad rehabiliteringskompetens. De fick i uppdrag att hjälpa personer mellan

18 och 29 år, som står utanför arbetslivet och som är i arbetsför ålder, långtidssjukskrivna, långtidsarbetslösa, långtidsberoende av försörjningsstöd med fysiska, psykiska, sociala eller/och arbetsmarknadsmässiga behov. Syftet var att arbeta med samordning på individnivå där de skulle träffa personerna som var i behov av de olika insatserna.¹ Myndigheterna som utgör förbundets parter remitterar individer till Samordningshandledarna. Detta görs på remiss där kriterierna är att:

- Individen ska vara i åldern 18–29 år och prioriteras.
 - Individen ska vara aktuell hos två eller flera myndigheter.
 - Individen ska bedömas kunna öka sin förutsättning till egenförsörjning med hjälp av samordnade insatser som medicinska, allmänna stödfunktioner samt arbetsinriktade insatser.²
- I vissa fall görs undantag från kriterierna när en person är i stort behov av Samordningsförbundets stödinsatser.

2.2 Samordningsförbundet Halland

Samordningsförbundet Halland består av fyra parter: Arbetsförmedling, Försäkringskassan Region Halland och kommunerna i Halland, Kungsbacka, Varberg, Falkenberg, Halmstad, Hylte, Laholm. Samordningsförbundet är en juridisk person som leds av en styrelse sammansatt av förtroendevalda och tjänstemän från de fyra parterna och en förbundschef. Samordningsförbundet har en egen budget där alla parter bidrar ekonomiskt, de sex kommunerna bidrar tillsammans med 25 % och myndigheterna med en fjärdedel var. Konstellationen samordningsförbund utgår ifrån Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringstjänster (FINSAM) som gör det möjligt för myndigheterna att gemensamt gå in och finansiera samordningsprojekt.

Arbetsförmedlingen ansvarsområde är arbetslivsinriktad rehabilitering och utbildning i syfte att hjälpa till arbete. Försäkringskassan ansvarar för rehabilitering som syftar till att återge försörjnings- och arbetsförmåga. Region Halland ansvarar för medicinsk rehabilitering i syfte att uppnå bästa funktionsförmåga och fysiskt och psykiskt välbefinnande. Kommunerna har ansvar för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Myndigheterna samverkar för att tillsammans arbeta effektivare, de samordnar och organiserar sig så att de personer som behöver stöd från flera myndigheter får det samlade

¹ Förbundsordförande i Samordningsförbundet Halland

² Broschyr 1 samordningsförbundet

stödet. Samordningsförbundet Hallands utgångspunkt med samordningshandledarna tar fasta på individens enskilda behov och det är ur detta perspektiv de arbetar när det tillämpar insatser, främst genom de befintliga myndigheternas verksamheter, men även deras egna resurser. Huvudmålet med det samordnade stödet är att personerna återställer eller ökar sin funktions- och arbetsförmåga. Samordningsförbundet i Halland påvisar att samverkan möjliggör och förhindrar att människor hamnar i en rundgång mellan olika myndigheter. Samverkan ska även möjliggöra en utveckling av välfärdsarbetet, ge en helhetssyn på individens behov samt ett samlat ansvar för insatserna hos de olika myndigheterna.³

2.3 Samordningshandledarnas praktiska arbetssätt

När individen remitterats till Samordningsförbundet i Halland träffas individen och den myndighet som remissen kommer ifrån samt samordningshandledare för ett informationsmöte. Individen får beskriva sin situation och vidare görs en djupintervju där samordningshandledarna kartlägger individens bakgrund, nuläge och framtidstankar samt resurser, hinder och förutsättningar för att påbörja rehabiliteringsprocessen. Individen får fylla i en självskattningssedel vid informationsmötet och även när de skrivs ut från Samordningsförbundet för att då möjligtvis kunna se en differens. Tillsammans med individen ska de planera för individens väg närmare arbetsmarknaden och/eller till egen försörjning. Därefter läggs en individuell plan upp med hjälp av samordningshandledarna och vilka insatser från olika verksamheter som ska tillämpas utifrån individens förutsättningar. Varje planering ska utformas efter varje individs enskilda behov och förutsättningar. Samordningshandledarna följer sedan individen i dennes rehabiliteringsprocess som ett personligt stöd och lotsar individerna mellan myndigheter och de olika insatserna i kartoteket. Samordningshandledarna arbetar inte med myndighetsutövning, därför fattas förvaltningsmässiga beslut av individens försörjningshuvudman.⁴

2.4 Tidigare forskning

Samverkan åligger i socialtjänstlagen för kommuner och nämnder att samverka med övriga samhällsaktörer. Enligt SoL 3 kap 4§ åläggs följande: ”Socialnämnden *skall* i den uppsökande verksamheten upplysa om socialtjänsten och erbjuda grupper och enskilda sin hjälp. När det är lämpligt *skall* nämnden härvid *samverka* med andra samhällsorgan och med organisationer

³ Samordningsförbundets hemsida; <http://www.sfhalland.se/>

⁴ Broschyr 2 samordningsförbundet

och andra föreningar”. Lagtexten är tvingande för socialnämnder, vad som däremot är tolkningsbart är när det anses ”lämpligt” att samverka och för alla myndigheter är samverkan inte en självklarhet. I socialtjänstlagen uppmanas kommuner även att samverka för att öka effektiviseringen av resurser. Lagen är även tvingande för kommunerna att bidra till finansiering av samverkansverksamheter; SoL 2 kap 6§ ”Kommunen får även träffa överenskommelse med landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, *samverka* i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen *skall* bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i *samverkan*.”⁵ Statsmakten och flera politiska direktiv i Sverige har även föreskrivit olika myndigheter och andra offentliga verksamheter att samverka. I Wiklunds artikel ”*United we stand? Collaboration as a means for identifying children and adolescents at risk*” påtalar han vikten av samverkan mellan myndigheter, samtidigt som han menar att det finns begränsad kunskap om samverkans effekt. Han lyfter upp att det borde forskas och utredas mer om samverkans positiva effekter, då det idag finns många försök till samverkan utan någon bevisad effekt av det.⁶ Trots att samverkan är tvingande och åligger socialtjänstlagen är samverkan mellan myndigheter inte något som sker kontinuerligt och som är befast i myndighetssystemens arbetssätt. I rapporten ”*Källan till en chans*”⁷ visar Wiklund behovet av att underlätta åtgärder mellan olika myndigheter med samverkan som verktyg. Han menar på att det finns få riktlinjer om hur samverkan ska implementeras och initieras. Även här säger Wiklund att positiva effekter av samverkan bör forskas vidare på då myndigheter samverkar i viss mån, men utan att det är ett bevisat effektivt arbetssätt för att barn och ungdomar *faller mellan stolarna*.⁸

I en utvärdering av *betaprojektet* i kungsbacka kommun men namn *samordnad handläggning, gemensam grundsyn* och *egen försörjning* kom man fram till en del svårigheter med samverkan. Dels uppmärksammades rundgångsproblematiken för klienterna i kontakt med flera myndigheter, konflikter mellan regelsystem samt bristande kunskaper om samverkande myndigheters kompetens. De samverkande myndigheterna var arbetsförmedlingen, arbetsmarknadsinstitutet, försäkringskassan, socialtjänsten och primärvården.⁹ Betaprojektet

⁵ SFS, Sveriges rikets lag. (2012)

⁶ Wiklund, S. (2006:202–210)

⁷ SOU (2005:81)

⁸ SOU (2005:81)

⁹ Jacobsson, B m.fl. (1997: 8-9)

genomfördes 1996- 1998 och utvärderades ett år efter, vi anser dock att empirin som framgår i utvärderingen fortfarande är aktuellt. Samordningsförbundet Hallands uppkomst av projektet med samordningshandledarnas samverkan grundar sig i att det fanns en risk för individer att hamna i rundgång mellan myndigheter. Samordningsförbundet Halland arbetar med att få myndigheter att samverka.

Som vi ovan nämnt finns det lite forskning kring samverkans effekter, därmed är relevansen av vår studie viktig. Därför vill vi undersöka hur samordningshandledarnas arbetsätt med samverkan mellan myndigheter i samordningsförbundet Halland uppfattas av dem själva och klienter. Vi vill även i vår studie se vilket mervärde och vilka effekter samverkan har i detta projekt. Det ligger även i samordningsförbundets intresse att studien görs för att se effekterna av deras arbete.

2.5 Definition av begreppet samverkan

Berth Danermark är professor i sociologi vid universitetet i Örebro och har forskat kring arbetsättet samverkan. Hans definition och teori om samverkan definieras följande:

”Att samverka innebär att man tillsammans med andra, ofta personer med annan utbildning och som är styrda av andra regelverk/system och i annan organisatorisk position, arbetar mot ett gemensamt mål. Samverkan är alltså medvetna målinriktade handlingar som utförs tillsammans med andra i en klart avgränsad grupp avseende ett definierat problem och syfte.”¹⁰

Samordningshandledarnas definition av samverkan liknar Danermarks. De poängterar att samverkan för dem är när myndigheter går ihop och tillsammans utformar en gemensam plan för personen som är i behov av olika insatser. Detta för att på bästa sätt hjälpa individen så att denne får samma budskap från alla myndigheter. Samverkan innebär även för dem att ingen äger samlingen utan att det blir ett jämlikt ansvar med ett gemensamt språk från alla involverade parter. De poängterar även att det är viktigt att bidra med det som är aktuellt i tiden och att gemensamt kunna följa en planering som är anpassad efter varje enskild individ.

¹⁰ Danermark, B. (2004:15)

3. Teorier

3.1 C Wright Mills - Allmänna problem och personliga bekymmer

C Wright Mills förespråkar en sociologi som söker förbindelser mellan de sociala, personliga och historiska dimensionerna i människors liv. För att undersöka betydelsen av samverkan mellan myndigheter och samordningshandledarna arbetsätt och hur insatserna har inverkan på klienternas väg till självförsörjning och välbefinnande tar vi hjälp av Mills. Mills begrepp *allmänna problem* hjälper oss att förstå myndigheternas arbetsätt på systemnivå och hur detta påverkar klienterna och ger upphov till Mills begrepp *personliga bekymmer* på individnivå.

Mills menar att allmänna problem har att göra med det allmänna och ramarna som utgör en individs personliga liv. Detta är problem som uppstår när ett allmänt värde upplevs hotat, alltså där flera människor känner igen sig och upplever en och samma situation som problematisk. Det Mills menar med personliga bekymmer är det personliga och det som rör en individs sociala närmiljö, alltså omgivning och relationer med andra. Det utgör en begränsning i en individs medvetenhet av sitt egna jag och det samhälleliga livet.¹¹

Det samhälleliga livet utgör vissa närliggande områden och medvetenheten en person har utgörs av den verklighet som individen ser och upplever i dennes egna vardagliga omgivning. De allmänna problemen i samhället påverkar därför individer och ger upphov till personliga bekymmer. Mills menar att ju mera medvetna individer blir om att dessa allmänna problem påverkar deras liv desto mer får dem också en känsla av att vara fast i en fälla eftersom de varken förstår dess natur eller orsaker.¹² Det en individ dock kan uppleva hotat ligger i vad denne personligen sätter värde på. Mills menar också på att det är betydelsefullt att ha förståelse för den historiska processen då den påverkar individers inre och yttre livshistoria. För att kunna se varför individer upplever olika situationer problematiska måste man se till samhällsstrukturer ur ett historiskt perspektiv. Därför är det alltså viktigt att gå tillbaka till historien och biografien för att lättare finna förståelse till problemen.¹³ Vi använder Mills teori i analysen för att förstå de allmänna problemen som uppkommer för klienterna då myndigheter agerar oberoende av varandra och vad det får för konsekvenser för klienterna och deras personliga bekymmer.

¹¹ Mills Wright, C (1997:27)

¹² Mills, Wright, C.(1997:165)

¹³ Mills Wright, C.(1997:25)

3.2 Jürgen Habermas - kolonisering av livsvärlden

Vi kommer ta hjälp av Jürgen Habermas teori om "*kolonisering av livsvärlden*" för att få en förståelse av hur myndigheters arbetssätt påverkar klienterna. Vi tar hjälp av Habermas begrepp om *system* och *livsvärld*. Med system kan vi förstå myndigheters arbetssätt utan samverkan respektive med samverkan, samt de konsekvenser som blir för klienternas livsvärld, vilket utgörs av deras vardag och den verklighet de lever i.

System: I boken kommunikativt handlande skriver Habermas att hans teori om *system* och *livsvärld* grundar sig i bland annat den Weberska rationaliseringsprocessen och Webers klassiska idealtyp om byråkratiska organisationer. Webers byråkratiska organisation karakteriseras av effektivitet, formalisering och ett instrumentellt förhållningssätt vilket Habermas menar att också samhällets olika system är präglade av. Verksamheter är då organiserade för att vara så effektiva som möjligt och att de strävar mot ett specifikt mål. Organisationen blir på så sätt rationell då den vill uppnå sina mål genom tydliga regler, procedurer och föreskrifter. Reglerna gör att organisationen fungerar, och ger systemet möjlighet att med reglerna koordinera sin verksamhet.¹⁴

Stat och Marknad, samhällets olika sfärer, civilsamhället: Habermas åsyftar att samhället består av tre sfärer staten, marknaden och civilsamhället som innefattar olika system med olika styrmedier. *Staten* innefattar den offentliga sektorn som styrs av politik, lagar och regler som påverkar dess utformning där *makt* utgör styrmediet. *Marknaden* berör arbetsmarknaden och det ekonomiska där styrmediet är *pengar*. *Civilsamhället* omfattar det sociala livet där styrmediet är rådande *normer* och *värderingar* i samhället.¹⁵ Systemen styr och sköter den materiella reproduktionen och använder sina styrmedier politik och makt (staten) samt pengar (marknaden) för att skapa en målrationell samsyn. System har där igenom ett målinriktat handlande och är mer strategiskt i sina handlingar än det kommunikativa handlandet i livsvärlden.

Livsvärld: Habermas beskriver att *livsvärlden* består av individers förväntningar, normer, och etik för att kunna förstå, kommunicera och handla med varandra i samhället. Det är i livsvärlden som kulturella betingelser samt symboliska resurser reproduceras främst genom

¹⁴ Habermas, J. (1996: 227)

¹⁵Møller Pedersen, P. (2004:171-197)

kommunikation. I det dagliga livet upprätthålls och utvecklas vår livsvärld i samhället genom kommunikation med vår omgivning vilket ger en ömsesidig förståelse människor emellan detta är det Habermas benämner som det *kommunikativa handlandet*.¹⁶ Sådant handlande som är inriktat på att nå en ömsesidig förståelse utgör solidaritet, identitet, mening och samspel mellan människor. Den sociala integreringen menar Habermas alltså uppnås mer och mer genom processer av konsensusbildning. Dessa utvecklas och bevaras dock endast då den fria kommunikationen med det kommunikativa handlandet och det vardagliga språket fungerar.¹⁷ Här ser vi att det finns en avgörande skillnad mellan systemvärlden och livsvärlden. Systemvärlden präglas av ett målrationellt och instrumentellt handlande, och livsvärlden grundas istället på ett kommunikativt handlande, som strävar efter att uppnå ömsesidig förståelse.

Kolonisering av livsvärlden och Rationalisering: Habermas anser att samhället utgörs av både livsvärlden och system och att det finns en dialektik mellan dessa. De två har ett ömsesidigt beroende av varandra och är komplementära samtidigt som det finns en åtskillnad mellan dessa. Båda har genomgått en rationaliseringsprocess, som antagit olika former. Livsvärldens rationalisering innebär att rationaliteten av det kommunikativa handlandet ökar. Medan systemets rationalisering präglas av en egocentrisk rationalitet där det målrationella handlandet blir styrande över det sociala handlandet.¹⁸ Systemet har sina rötter i livsvärlden dock menar Habermas att systemet slutligen börjat utveckla sina egna strukturella karaktärsdrag och har fått en ökad makt över livsvärlden.¹⁹ Detta benämner Habermas som *kolonisering av livsvärlden*. Habermas menar att systemen använder sina styrmedier och att systemen med samhällets historiska utveckling har hamnat utanför livsvärlden i den moderna världen. Lösgöringen menar han utgör problem då systemen börjar fragmentera och påverka den symboliska reproduktionen, det kommunikativa handlandet och socialisationen istället för att bara hålla sig till den materiella reproduktionen.²⁰ Under den historiska utvecklingens gång menar Habermas vidare att styrmedier som pengar, makt och politik allt mer har kommit att dominera livsvärlden som också då i en viss utsträckning ersatt och präglar vardagen och det kommunikativa handlandet. Då systemens strategiska handlande och kommunikation fått inflytande på livsvärldens konsensusbildande vardagsspråk och det kommunikativa

¹⁶ Habermas, J. (1996:232)

¹⁷ Ritzer, G (2009: 443)

¹⁸ Ibid, 443

¹⁹ Ibid, 441

²⁰ Ritzer, G. (2003: 133)

handlandet. Denna kolonisering av livsvärlden menar Habermas är det grundläggande problemet i både det moderna och det senmoderna samhället. Det kommunikativa handlandet blir då mindre inriktat på att uppnå konsensus och det blir istället pengar och makt som integrerar samhället. Människors livsvärld blir på så sätt monetariserat och byråkratiserat.²¹

Habermas resonerar att lösningen på problemen bör vara att återkoppla livsvärlden och systemet och att återställa dialektiken. Detta så att de ömsesidigt kan stärka varandra istället för att den ena deformerar den andra. Detta förutsätter att rationaliseringsprocesserna som äger rum i både livsvärlden och system går ihop.²² För att de ska kunna göra detta menar han att system och dess struktur måste få lov att växa mer differentierad och komplext medan livsvärlden måste raffinerats så att fri kommunikation och bättre argumentet tillåts segra. En full rationalisering av båda skulle gjort att de hade förstärkts istället för att den ena har negativa effekter på den andra. Habermas menar att ett mer rationellt system borde användas för att förstärka och förbättra rationell argumentation i livsvärlden som i sin tur bör användas för att räkna ut olika sätt att ytterligare rationalisera systemet. På detta sätt skulle systemet vara ömsesidigt berikande snarare än som i den nuvarande situationen då systemet deformerar livsvärlden.²³

Vi använder oss av Habermas teori om kolonisering av livsvärlden för att förstå vilka konsekvenser och brister som uppstår när myndigheter agerar målrationellt oberoende av varandra och inte samverkar. Det bidrar till att det uppstår en kolonisering av livsvärlden som får konsekvenser för klienterna och deras välbefinnande. Med hjälp av Habermas teori kan vi även se vilka konsekvenser som blir när samverkan förekommer. Det sker då en ökad rationalisering av systemvärlden som stödjer en kommunikativ rationalitet mellan myndighetspersonerna och klienterna.

3.3 Empowerment

En annan teoretisk infallsvinkel vi kommer ta hjälp av för att utveckla och analysera vår empiri är Empowerment perspektivet. Empowerment förespråkar att *”försä människor med resurser, möjligheter, förutsättningar, kunskaper och förmågor för att öka deras kapacitet att bestämma/styra över sin egen framtid och att delta i och påverka livet i deras eget*

²¹ Ritzer, G. (2009: 443)

²² Ibid, 444

²³ Ritzer, G. (2003: 134)

samhälle.²⁴ Vi kommer använda Empowerment begreppet för att se vilken betydelse Samordningsförbundets arbetsätt har för de berörda klienternas välbefinnande. Dessutom hur samverkan mellan myndigheter kan ge klienterna förutsättningar och verktyg för att uppnå välbefinnande och självbestämmande över sitt egna liv.

I Askheim & Starrins bok *Empowerment i teori och praktik* tas det upp att styrka, kraft och makt ofta förknippas med Empowerment. Det påpekas att de flesta människor har behov av att känna sig stark, kraftfull och ha kontroll över sitt eget liv. Även delaktighet, stolthet, självstyre, självtillit och kompetens är egenskaper som människor uppges ha behov av vilket kan knytas an till Empowerment.²⁵ Westerlund skriver vidare i Askheim & Starrin att Empowerment kan ses som ett individuellt fenomen och handlar om enskilda individers möjlighet till inflytande och makt över dennes egna liv. För att individer ska uppnå detta måste det finnas en kombination av objektiva handlingsutrymme och subjektivt handlingsutrymme. Det objektiva handlingsutrymmet handlar om vad en individ i teorin klarar av med de yttre förutsättningar denne har tillgång till, och det subjektiva handlingsutrymmet handlar om vad individen vill och har självförtroende till. Westerlund menar alltså att Empowerment är en process där de objektiva möjligheterna, ett förbättrat självförtroende och större självkänedom ökar, vilket i sin tur leder till att de egna resurserna en individ har tas till vara på. Empowerment ser alltså till individers styrka och kompetenser istället för vad de inte har och vad de behöver utifrån det.²⁶

Empowerment kan vidare ske på individnivå, gruppnivå och samhällsnivå. På individnivån handlar det om de individuella upplevelserna av självbestämmande, självkänsla och kontroll över sitt egna liv och tillvaro. På gruppnivån avser det när en särskild grupp stärks genom ett kollektivt handlande eller gemensamt mål så att gruppens behov bli tillgodosedda. Empowerment på samhällsnivå handlar om att individer gemensamt verkar inom politik eller det offentliga området för att få mer makt eller inflytande i samhället.²⁷

Vidare menar Askheim i Starrin & Askheim att Empowerment kan ses som etablering av motmakt. Det handlar om relationen mellan individen och samhällets strukturer där

²⁴ Askheim, O-P. Starrin, B. (2007: 161-162)

²⁵ Ibid,

²⁶ Westerlund, H. (2007: 94)

²⁷ Hanson, L. (2005:254)

utgångsläget är att svaga grupper behöver stärkas för att kunna ändra de villkor de lever under. Empowerment begreppet ses även ur ett vetenskapsbaserat perspektiv där det sägs att exempelvis en tjänsteman befinner sig i en maktposition, medan dennes klienter befinner sig i en maktlöshet som denne vill ta sig ur. Den *Empowermentorienterade tankemodellen* tas även upp i Askheim & Starrin som visar på ett speciellt förhållningssätt som utgår från individen och en positiv människosyn så att dennes självkänsla förstärks. Detta gör den genom att individen blir sedd, hörd och respekterad. Språket som används i denna Empowermentorienterade tankemodell är sammanbindande och utmärks av att det är bekräftande, uppmuntrande, aktivt lyssnande och medkännande.²⁸

Vi kommer använda begreppet Empowerment för att analysera individernas upplevelse av det individanpassade arbete som samordningshandledarna använder sig av och deras känsla av att kunna påverka och ha självbestämmande över sin egen framtid. Vi kommer även ta hjälp av Empowerment begreppet för att analysera om samordnade insatser gör för individers välbefinnande.

²⁸ Askheim, O-P. Starrin, B. (2007:163)

4. Metod

4.1 Val av metod och vetenskapligt perspektiv

Vi har valt att genomföra en kvalitativ undersökning som eftersträvar samband, mönster och struktur i ämnet. I en kvalitativ undersökning ligger intresset oftast i att undersöka färre företeelser och samla in djupgående fakta.²⁹ Vårt syfte är öka förståelsen för om Samordningsförbundet Hallands projekt med samordningshandledarnas arbetsätt med samverkan mellan myndigheter är ett lämpligt stöd för den målgrupp den riktar sig till, och vad deras arbetsätt har för betydelse för individernas välbefinnande. Vi anser att en kvalitativ metod är mest lämplig då den ger oss förutsättningar att samla in det djupgående och subjektiva material vi eftersträvar.

Vi kommer använda oss av den hermeneutiska fenomenologin som har sin grund i fenomenologin med hermeneutiska perspektiv. Vi är intresserade av hur våra respondenter beskriver sina tankar, känslor och upplevelser av samverkan, samt vår egen tolkning av deras upplevelser. Fenomenologin som strategi betonar subjektiva föreställningar och vill fånga upp individuella upplevelser, attityder och känslor.³⁰ Med hjälp av fenomenologin görs direkta beskrivningar av upplevelser och fokus ligger på individens beskrivningar av ett upplevt fenomen och är inte primärt intresserad av orsaksförklaringar.³¹ Fenomenologin grundar sig i subjektivitet som visar på den personliga upplevelsen istället för den objektiva opåverkade upplevelsen.³² Genom en fenomenologisk ansats kan intervjuer fånga upp respondenters subjektiva upplevelser om samverkan. Hermeneutiken som strategi belyser att vi tolkar det vi studerar oundvikligt utifrån vår förförståelse, alltså är vi aldrig helt objektiva när vi tolkar världen.³³

Den hermeneutiska cirkeln syftar till processen av förståelse och dess cirkulerande rörelse. När ett fenomen studeras har man förväntningar och föreställningar med sig och denna förståelse har sin utgångspunkt i det som redan förstås. Föreställningar och förväntningar som vi har av det fenomen vi avser att studera bekräftas heller inte vilket ligger till grund för en ny delförståelse. Delförståelsen påverkar i sin tur vår helhetsförståelse. Grundtanken i den hermeneutiska cirkeln är att det finns ett cirkulärt förhållande mellan helhetsförståelse och

²⁹ Bryman, A. (2009:249)

³⁰ Denscombe, M. (2010:113)

³¹ Ibid, 109–117

³² Ibid, 109

³³ Birkler, J. (2008:100–102)

delförståelse, där helheten inte kan förstås utan delarna och inte heller delarna utan helheten. Detta gör att vi hela tiden omtolkar vår förståelse av det fenomen vi studerar.³⁴ Den hermeneutiska fenomenologin ser den fenomenologiska strategin som en tolkande process där ny kunskap om världen redan är tolkad genom vår förförståelse som ingen kan komma ifrån. Denna förförståelse menar den hermeneutiska fenomenologin är nödvändig för att vi skall kunna skapa förståelse för de fenomen vi studerar. Istället för att åsidosätta sin förförståelse användes den till att få en ökad medvetenhet och ökad förståelse för det som studeras.³⁵ I vår uppsats vill vi därför använda oss av vår förförståelse om samverkan samt respondenternas tolkningsperspektiv för att finna en djupare förståelse av respondenternas upplevelser.

4.2 Förförståelse

När vi studerar ett visst fenomen och tolkar det kommer vi troligtvis att ge olika beskrivningar, eftersom det alltid sker mot bakgrunden av vår förförståelse då vi ständigt tolkar den värld som vi är en del av. Förförståelsen bygger på de förväntningar och föreställningar som vi bär med oss, detta påverkar oss både omedvetet och medvetet vilket gör att vi aldrig helt är förutsättningslösa när vi tolkar det vi studerar.³⁶ Vår individuella förförståelse grundar sig i vår personliga uppfattning. Vår förförståelse påminner om varandras och kan därför beskrivas på samma sätt. Vi har båda liknande livserfarenheter som gett oss ett likartat perspektiv på fenomenet vi studerar. Vår förförståelse är att det finns en problematik för människor som har stödinsatser från olika myndigheter. Vi tror att det finns en tendens att hamna i rundgång mellan dessa. Detta ger oss också en förförståelse om individers välbefinnande som berörs av hjälpinsatser från flera myndigheter. För att uppnå välbefinnande måste det finnas en dialektik mellan en individs fysiska, psykiska, sociala, och eller arbetsmässiga(ekonomiska) behov. Vår förförståelse av välbefinnande är att den inte bara är grundad ur den individuella uppfattningen utan präglas av den samhälleliga uppfattningen av vad ett välbefinnande är. Detta tror vi även präglar institutioner och deras arbetssätt. Denna förförståelse influeras av vad vi får för intryck från media, hur politiker verkställer sin politik och ger direktiv till myndigheter och verksamheter samt hur trender och normer ter sig för människor i allmänhet. Ämnet om personer som befinner sig i en liknande situation som samordningshandledarna i Samordningsförbundet Halland arbetar med är en aktuell samhällsfråga i media, hos politiker, bland människor och på flera andra plan i

³⁴ Ibid, 103-104

³⁵ Smith, J.A. m.fl. (2009: 11-39)

³⁶ Birkler, J. (2008: 102-103)

samhället. Därför tror vi att samordningsförbundet Hallands arbete är en viktig arbetsform eftersom de försöker lösa denna samhällsproblematisering för målgruppen som det berör.

4.3 Tillvägagångssätt

4.3.1 Urval

Vi har gjort ett urval av samordningshandledarna där vi valde att täcka in alla som arbetar med projektet för att beröra alla perspektiv. Med klienterna har vi valt att göra ett subjektivt urval som innebär att det finns viss kännedom om de människor som väljs emellan och som kan antas vara kapabla att medverka i uppsatsen på ett relevant sätt.³⁷ Respondenterna har valts ut av samordningshandledarna eftersom de har god kännedom om alla klienterna i målgruppen och vilka kommuner de kommer ifrån. Detta gör att vi kan täcka in personer med olika variabler som bakgrunds faktorer, ålder, kön, tid de varit med i projektet samt vilka myndigheter personerna har kontakt med. Det subjektiva urvalet görs även för att alla klienter i målgruppen inte är kapabla till att medverka i intervjuer, då det berör individer med olika problematik. Med detta urval täcker vi in ett dubbelt perspektiv från både myndighet- och klient perspektiv. Vi har även haft förbundschefen för samordningsförbundet Halland och samordningshandledarna som informanter för viktig bakgrundsinformation om projektet.

4.3.2 Intervjuer och materialinsamling

Vi har genomfört sju enskilda intervjuer med klienter i målgruppen som Samordningsförbundet i Halland riktar sig till, samt att vi gjort en gruppintervju med samtliga samordningshandledare. Anledningen till att vi valde att göra en gruppintervju med samordningshandledarna var dels för vi hade begränsat med tid för intervjutillfällen samt att vår studie också var begränsat till ett visst antal intervjuer. Eftersom vi ville få med så många klienters perspektiv som möjligt för att få ett bättre underlag valde vi att prioritera dem. En gruppintervju med samordningshandledarna antogs också vara mer lämplig då syftet inte var att endast fånga deras subjektiva föreställningar. Samordningshandledarna har även verkat som informanter vilket också förbundschefen för Samordningsförbundet i Halland gjort. Som informanter har de hjälpt oss med viktig information som är relevant för uppsatsen som bland annat bakgrundsfakta om projektet, tillgång att få kontakt med viktiga personer samt specificerad kompetens inom olika yrkes områden som vi haft nytta av.³⁸

³⁷ Denscombe, M. (1998:37)

³⁸ Bryman, A. (2009:285)

Vi har använt oss av semistrukturerade intervjuer, där vi som intervjupersoner har haft möjlighet att vara flexibla och under intervjuens gång kunnat bestämma ordningsföljd på de fasta frågorna. Därmed har vi låtit respondenterna föra en dialog med utvecklande och utförliga svar.³⁹ Vid gruppintervjun var syftet att respondenterna skulle interagera med varandra för att därigenom även berör viktiga frågor som diskuteras. Respondenterna kunde då tänkas komma fram till lösningar och svar på frågorna.⁴⁰

Vi bestämde tillfälle för gruppintervjun tillsammans med samordningshandledarna för att göra den genomförbar med så många som möjligt. Vi enades om ett tillfälle då endast en av de sex handledarna inte kunde medverka vilket vi ansåg vara en rimlig uppslutning. Intervjun ägde rum i förbundets lokaler, stämningen var avslappnad och intervjun föll sig mer som ett samtal. Vi utgick från intervjuguiden för att behandla de frågor vi hade, men lät handledarna utveckla sina svar och ge oss information om förbundet samtidigt. Gruppintervjun varade nästan en timme. Intervjuerna med klienterna bestämdes i samråd med samordningshandledarna och ägde rum i förbundets lokaler. Detta för att vi ville att respondenterna skulle känna sig bekväma under intervjun i en redan bekant miljö, dessutom för att klienterna lätt skulle hitta och kunna ta sig dit.

Alla intervjuer gjordes med en klient i taget där vi båda ställde frågor och som vi tidigare nämnt fördes intervjun mer ett samtal med respondenterna kring teman där våra frågor var ett stöd. Vid varje enskild intervju började vi med att presenterade oss och vår studie, vi var noggranna med att påpeka att de när som helst kunde avböja från att svara på frågorna, och om det var något de undrade så var det bara att fråga. Vi påpekade också deras anonymitet. Intervjuerna med klienterna varade mellan fyrtiofem minuter och en timme, vid varje avslut frågade vi om det fanns något de ville tillägga. Vi var medvetna om att vissa av våra klienter tampades med olika problematik och var därför väldigt lyhörda vid bemötande och under intervjuens gång. Vi var noga med att ha ett utpräglat respektfullt, förstående och tydligt förhållningssätt gentemot dem. Vi anpassade språket vid intervjutillfällena för varje enskild individ och försökte få dem att känna sig både avslappnade och trygga i situationen som möjligt. Vår intention att föra intervjun som ett avslappnat samtal tycker vi upplevdes och påvisas då många av intervjuerna blev innehållsrika, utvecklade och subjektivt reflekterande

³⁹ Denscombe, M. (1998:234,235)

⁴⁰ Ibid, 136–137

över de frågor vi ställde. Under samtliga intervjuer valde vi att göra ljudupptagning vilket också respondenterna fick ge sitt godkännande till. Ljudupptagning anser vi var en fördel under en intervju då det gav oss som intervjuare möjlighet att i större utsträckning och på ett mer naturligt sätt delta i samtalet. Ljudupptagningen gav oss också möjlighet att i vårt efterarbete ta del av hela intervjun på ett mer verklighetsenlig sätt.

4.3.3 Intervjuguidens design

Vi har som ovan nämnt använt oss av olika teman med relevanta frågor, dessa utvecklade vi utifrån vår problemformulering och vårt syfte. Vi formulerade frågorna på ett visst sätt för att få igång en utvecklande dialog mellan respondenterna. Vi ville även täcka in de områden vi belyser i vår uppsats då semistrukturerade intervjuer förs mer som en konversation. Det första temaområdet vi berör gällande samordningshandledarna är deras definition av begreppet samverkan. Detta för att kunna belysa fenomenet ur deras perspektiv och hur de tillämpar detta i sitt arbete, samt för att kunna göra relevanta jämförelser med andra definitioner av begreppet. Det andra temat berör samordningshandledarnas upplevelser av samverkan som arbetssätt. Vi vill bland annat undersöka vad de anser att samverkan har för betydelse för att motverka rundgång mellan myndigheter. Tema tre handlar om samverkan och hur samordningshandledarna ser på klienternas upplevelser och uppfattningar av dels deras arbetssätt, men även responsen dem får. Detta för att se vilken betydelse arbetssättet har för klienterna samt om det är en bra metod för samtliga inom målgruppen. Det sista temat belyser reflektioner över gemensamma nämnare hos klienterna.

Det första temaområdet för klienterna är samverkan. I detta tema behandlas deras förväntningar, upplevelser och reflektioner. I tema ett vill vi ta fasta på klienternas upplevelser om Samordningshandledarnas arbetssätt bland annat kan motverka rundgång mellan myndigheter. Detta för att fånga upp individuella subjektiva uppfattningar, reflektioner och erfarenheter av samverkan och Samordningshandledarnas arbetssätt. Det andra temat handlar om gemensamma nämnare som tar fasta på uppväxt, skolgång, arbetsliv, relation till kompisar och familj. Detta för att fånga upp eventuella nämnare som kan belysa ett mönster om var svårigheterna började och som klienterna kan tänkas ha gemensamt.

4.3.4 Bearbetning av material

Intervjuerna transkriberades i sin helhet så att vi tillsammans lättare kunde tolka och analysera materialet. Därefter började arbetet med att finna svar på våra frågeställningar. Vi skrev ut alla intervjuerna för att på så sätt underlätta bearbetningen. Innan bearbetningen påbörjades hade vi en diskussion om hur resultatet skulle redovisas för att ge god förståelse och tydlighet för läsaren. Vi valde att utifrån intervjuerna försöka hitta samband och mönster som kunde ge svar på vårt syfte och våra frågeställningar. Vår redovisning av resultatet är strukturerat efter teman som följer intervjuguiden för både samordningshandledarna och klienter. Vi har valt att presentera samordningshandledarnas svar tillsammans inom varje tema. Med klienterna har vi valt att presentera bakgrund och gemensamma nämnare var för sig då svaren var väldigt individuella för att i kommande teman presentera deras svar tillsammans. Vi har valt att ge våra respondenter fiktiva namn för att behålla anonymiteten när vi återger citat. Citaten har skrivits i talspråksform, vilket vi ser som relevant för tolkningen av resultatet. I andra delar av presentationen av materialet och vidare i analysen benämns respondenterna som klienter respektive samordningshandledare.

4.3.5 Analysmetod

I analysen reflekteras resultatet utifrån det empiriska materialet med vår tidigare forskning, teorier och begrepp kopplat till våra egna tolkningar med utgångspunkt i vårt syfte och våra frågeställningar. Vi har valt att presentera analysen på ett sätt som vi tror kan ge läsaren tydliga kopplingar mellan vårt resultat, syfte och slutsatser. Första delen av analysen är uppdelad i fyra delar, där vi använder Habermas och Mills teorier, och en avslutande del där Empowerment begreppet används. I 6.1 första del beskriver vi myndigheter och deras system utan samverkan och i andra delen vilka konsekvenser det får för berörda personer. I 6.2 första del beskriver vi vilka konsekvenser samverkan har för myndigheters arbetssätt och system och i del två hur detta påverkar berörda klienter. Vi tar hjälp av Mills begrepp för att förstå de allmänna problemen på systemnivå och personliga bekymmer på individnivå. I vår studie handlar det om att förstå vilka konsekvenser som uppstår för klienter och myndigheters arbetssätt med och utan samverkan. Vi tar även hjälp av Habermas för att förstå hur myndigheters system fungerar med och utan samverkan samt hur detta påverkar berörda personers vardagsliv. I 6.3 tar vi hjälp av Empowerment begreppet för att förstå hur samverkan som arbetssätt påverkar de berörda personerna.

4.4 Etiska perspektiv

Som samhällsforskare är det viktigt att ta hänsyn till etiska aspekter, dels för insamlingen av data och i analysprocessen, samt när materialet publiceras. Det är då viktigt att ha ett hänsynstagande till respondenternas befogenheter och värdighet. Det är även viktigt att undvika att respondenterna i forskningsprocessen tar skada av att medverka. Slutligen ska arbetet utföras på ett ärligt sätt med hänsyn till respondenternas integritet. Skälet till att dessa regler tagits fram är för att hindra forskare som eftersträvar att tänja på både de moraliska och etiska gränserna för att främja sin forskning.⁴¹ I vårt fall berör de etiska aspekterna den personliga integriteten i intervjuprocessen och när vi publicerar materialet. Vi har tagit ett hänsynstagande mot vad som har sagts i förtroende till oss under intervjuprocessen och inte gått ut med namn på personerna som medverkat. Vi har även tagit hänsyn mot våra uppdragsgivare av material och information som vi tagit del av.

4.5 Validitet och reliabilitet

Validiteten hänvisar till hur noggrant och hur precist verkligheten speglas vilket innebär att det som undersöks är det som avses att undersökas. Validiteten hänger samman med relevansen och giltigheten i materialet, då resultatet ska visa svar på de frågeställningar som ställs.⁴² Detta är något som vi har försökt att eftersträva när vi utformade intervjuguiderna som bygger på teman med några specifika frågor under varje tema. Under intervjuernas gång har vi varit flexibla vad gäller i vilken ordning frågorna ställdes. Vi har tagit hänsyn till om respondenten besvarat flera frågor och berört flera teman när vi ställt en fråga. Våra semistrukturerade intervjuer har även möjliggjort en fördjupning i våra frågor och chans till efterfrågor vilket varit till fördel för vår validitet. Vi hade även i åtanke och var medvetna om att de svar vi fick av våra respondenter kunde påverkas av oss som intervjupersoner. Därför försökte vi inta en så neutrala roll som möjligt och försökte föra intervjun mer som en dialog. Under sammanställningen av resultatet och transkriberingarna av intervjuerna har vi varit noga med att återberätta så exakt som möjligt.

Det är emellertid viktigt att komma ihåg att verkligheten aldrig kan återges helt objektivt. Ödman anser att det mest grundläggande kriteriet för validitet är den ”hermeneutiska cirkeln

⁴¹ Ibid, 193

⁴² Ibid, 380

kriterium12”⁴³ där vi blir medvetna om hur helhet och delar hänger ihop i en tolkning. Den hermeneutiska cirkel berör den som tolkar materialet, tolkarens förförståelse och tolkningsobjektet som det framställs för tolkaren. Därför är det viktigt att vi är självkritiska i vår tolkning så att vi kan urskilja vår roll och reflektera om vilken betydelse vår förförståelse har för hur vi tolkar. Medvetenheten om att vi ständigt påverkas av vår förförståelse och tolkar materialet genom våra erfarenheter är därför viktig att ha i åtanke när vi motiverar vår validitet. Då vi använder oss av en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer kan det vara svårt att mäta reliabilitet eftersom varje möte mellan människor är unikt samt att tiden onekligen förändrar både människor, förhållanden och den sociala miljön.⁴⁴ För att en studie ska kunna få hög reliabilitet ska den kunna utföras i efterhand på nytt, med samma tillvägagångssätt och falla ut i ett likadant resultat. För att försöka eftersträva en god reliabilitet handlar det dock mer för oss därför om att noggrant redogöra kring vår metod, tolkningssätt samt vår procedur. Detta för att andra forskare skall kunna genomföra en liknande studie som avser att undersöka det vi undersöker, mer än om resultatet skulle påvisa samma sak vid andra tillfällen, vilket är en liten sannolikhet i en kvalitativ studie.⁴⁵

Validitet och reliabilitet i kvalitativa studier måste alltså värderas på ett delvis annorlunda sätt jämfört med mer mätbara kvantitativa studier. Därför kan man säga att validitet och reliabilitet i en kvalitativ studie handlar om att kunna beskriva insamlat och bearbetat material på ett intressant, pålitligt och begripligt sätt. Där man också beskriver förutsättningarna inför studien och hur resultaten under processen vuxit fram och tolkats.

4.6 Metodreflektion

Fördelen med en kvalitativ studie är att vi får ett djup i intervjuerna och en detaljrik information där vi kan få värdefulla insikter i vårt möte med respondenterna. Semistrukturerade intervjuer är en bra metod för att få fram både respondenternas och informanternas egna åsikter, där de får möjlighet att utveckla sina idéer, förklara sina åsikter och själva identifiera vad de anser är det viktigaste.⁴⁶ Vi anser att det är en fördel med att vi intervjuat både samordningshandledare och klienter eftersom det ger oss dubbla perspektiv i

⁴³ Ödman, P-J. (2005:110)

⁴⁴ Denscombe, M. (2009:379)

⁴⁵ Ibid, 378,381

⁴⁶ Ibid, 425

⁴⁶ Ibid, 267

metodologin vilket vi inte hade fått med enbart klienter eller samordningshandledare. Vidare genererar det dubbla perspektiv olika synvinklar i empiriinsamlingen.

En nackdel med kvalitativ metod är att urvalet är begränsat och att vi får ett mindre brett underlag. Genom att göra en kombination av kvalitativ samt kvantitativ metod hade vi kunnat få ett bredare och större material att analysera. En metodkombination hade även bidragit till en mer omfattande beskrivning för vår studie och gett större träffsäkerhet i resultatet.⁴⁷ Vi tror dock att enkäter hade passat oss bättre om uppsatsen genomförts under en längre tidsperiod, men i denna undersökning hade det inte lett till mer än enbart ett större underlag. Nackdelen med en kvalitativ metod och de begränsade urvalet i vår studie kan leda till svårigheter med generaliserbarheten⁴⁸ dock är det inte syftet med vår undersökning. En till nackdel kan vara att det påverkar validiteten i undersökningen, vilket i stora drag innebär att forskningsdata och metoderna blir modifierade och inte reflekterar verkligheten.⁴⁹

Vi har valt att presentera vår empiri från samordningshandledarna tillsammans då det var en gruppintervju och där svaren var snarlika och gemensamma. Empirin från klienterna har vi valt att presentera med en del av klienternas subjektiva erfarenheter och en del där vi presenterar empirin från klienterna utifrån teman från intervjuguiden. Vi anser att denna presentation av resultatet ger en tydlig struktur där vi kan ta fasta på respondenternas subjektiva perspektiv samt för att se mönster och gemensamma nämnare. Vidare anser vi att detta ger en tydlig struktur även i analysen där vi tolkar och återkopplar till resultatet.

⁴⁷ Ibid,163

⁴⁸ Bryman, A. (2009:270)

⁴⁹ Denscombe, M. (2009:425)

5. Resultat

I detta kapitel kommer vi presentera resultatet från intervjuerna med våra respondenter. Vi kommer börja presentera gruppintervjun med samordningshandledarna följt av resultatet från klienterna. För att göra det lättare för läsaren och skapa en tydligare bild har vi valt att redovisa vår empiri genom att utgå från intervjuguidens teman och de intervjufrågor som vi berört. Vi har använt oss av fiktiva namn i presentationen av samordningshandledare.

5.1 Gruppintervju med Samordningshandledarna

5.1.1 Tema 1 bakgrundsfrågor om samordningshandledarna

I gruppintervjun med samordningshandledarna medverkade fem av sex handledare. Under intervjun var samordningshandledarna samspelade med varandra och deras svar kompletterade varandra då de hade liknande upplevelser och åsikter. Vi inledde intervjun med att ställa frågan vilken myndighet de kommer ifrån och vilken myndighet de bottnar i. Marianne och Olof berättar att de är sjuksköterskor i botten och utlånade från psykiatrin region Halland varav Olof också är utbildad beteendevetare i botten. Britt och Astrid berättar att de är arbetsförmedlare och utlånade från arbetsförmedlingen varav Astrid är även arbetsterapeut och Britt är utbildad beteendevetare i botten. George är utlånad från kommunen och bottnar i psykiatrin samt är utbildad socionom och KBT:are. Eva som inte var närvarande vid intervjutillfället, är utlånad från försäkringskassan.

5.1.2 Tema 2 Samordningshandledarnas upplevelser av samverkan som arbetssätt

Vi fortsatte intervjun med att fråga om samordningshandledarnas upplevelser om arbetssättet samverkan och vad de anser om det jämfört med tidigare arbetsformer som inte innefattar samverkan. En av deras upplevelser var att det är svårt att få en myndighets resurser att räcka till och att det därför behövs bredare insatser med kompetens från andra myndighetsområden. Tidigare erfarenheter av samverkan har resulterat i att de har fått hålla sig till sin myndighets ansvarsområde och har inte kunnat gå utanför sin kompetensram. Inom samordningsförbundet menar de att de har möjlighet att få tillgång till andra myndigheters kompetens, och att man inte endast ser till problematiken och diagnosen hos de personer de bemöter. De anser vidare att de i sina ordinarie yrkesområden jobbar utifrån ett myndighetsperspektiv och är fast i sina åtgärder. De har heller inte mycket tid för varje enskild individ, vilket de nu har och kan utforma hjälpen från individens behov. De uttrycker att deras arbete med individerna är friare nu än tidigare. George säger att *"det finns väldigt mycket försök till samverkan, men systemen*

i sig gör att man måste hålla sig till sin lilla del av "tårtbiten" snarare än individens stöd och röst, då pratar jag till individen utifrån ett myndighetssystem, men nu kan jag prata med individen ur ett med humanistiskt och individbaserat perspektiv"

Vidare anser de att samverkan är ett effektivt arbetssätt som ser till långsiktiga lösningar där de arbetar för att individerna ska få den rätta kombinationen av de insatser de behöver. Handledarna får en känsla av att samverkan som arbetssätt är effektivt då de upplever en positiv respons från individerna de arbetar med som de inte fått tidigare. De uppger även att det är få återbud vilket är ett problem ordinarie myndigheter kämpar med. Vidare diskuterar samordningshandledarna samverkan som arbetssätt och menar på att det kan skapa arenor där de kan diskutera individer som hamnar utanför system som finns. De anser att samverkan måste vara ett flexibelt system i sig och verka på individnivå. De menar att samverkan som arbetssätt därför kommer se olika ut och de tror att om det hade blivit ett enhetligt system så hade människor hamnat utanför det systemet med. Samordningshandledarna ser detta arbetssätt positivt då de har möjligheten att följa med individerna över tröskeln. De följer upp och stöttar klienterna under hela processen för att se att allt fungerar och är med och stöttar på alla plan. Samordningshandledarna tror även det är en fördel att de arbetar i par då det kan komplettera varandra i sina olika kompetensområden och lära sig av varandra.

På frågan vad de tror att det kan bero på att individerna faktiskt kommer och vad det är som kan skilja sig i känslan gentemot andra ställen som inte arbetar med samverkan svarar de att det kan bero på att de har ett öppet bemötande. De har tid att lyssna på individen, det är något nytt för individen, en rofylld miljö och att man möts på ett och samma ställe. Främst tror de att de handlar om deras bemötande och att de lägger fokus på individerna och fokuserar på det positiva. De tror att detta kan bero på att de inte bara fokuserar på vad personerna inte klarar av och inte kan utan ser till deras möjligheter. De tror att vikten ligger i att få en bekräftelse av att man duger, är tillräcklig och får känslan av att de kan. Marianne uttrycker detta som att det *"Ofta hos myndigheter är det fokus på de hinder de här personerna har, alltså det man INTE klarar, det man INTE kan, men vi tittar ju på vad dem kan. Vi fokuserar och lyfter fram det positiva i det som de kan istället för det de inte kan."* Vi ställde frågan om de upplever att samverkan som arbetssätt kan motverka rundgång mellan myndigheter för vissa individer. Samordningshandledarna tror att samverkan kan det och förhoppningsvis även bidra till

fortsatt arbete av samverkan mellan myndigheter, där arbetet utvecklas vidare så det så småningom kan befästas och inte bara förekomma i projektform.

5.1.3 Tema 3 samordningshandledarnas uppfattning av gemensamma nämname hos klienterna

På frågan om de kan urskilja gemensamma nämname hos klienterna i deras bakgrund när deras svårigheter började uttrycker Olof det som *"Jag tycker att det finns väldig tillitsbrist hos klienterna. Klienterna är rädda och vågar inte riktigt känna tillit för myndigheterna de kommer i kontakt med och är rädda för konsekvenser"*. Vilket de andra samordningshandledarna instämmer i. Samtliga samordningshandledare upplever att många klienter har haft en svår skolgång. De har dåliga erfarenheter och har inte fått den hjälp och det stöd de behöver. Det kan handla om att de blivit mobbade, haft svåra familjeförhållanden, svårt att lära sig olika system som skolrutiner, passa tider, eget ansvar och lära känna nya människor. På frågan vad samordningshandledarna uppfattar att klienterna själva bedömer att de behöver hjälp med när de kommer till Samordningsförbundet svarar de att det ser olika ut. Det kan handla om bättre mående, få något att göra, få ekonomin att fungera, men framförallt att komma vidare. De upplever även att klienterna vill få hjälp med bättre kontakt med de myndigheter som de har kontakt med nu. Avslutningsvis tror de att klienterna har mycket ensamhetsproblem som kan bero på att de blivit mobbade och någon form av diagnos med mera som gjort att de isolerat sig och fått svårt att möta människor på ett naturligt sätt.

5.2 Intervjuer med klienterna

Vår redovisning av resultatet fortsätter nu med klienterna. Detta inleds med att tillsammans presentera hur länge klienterna medverkat och var ifrån de remitterats i temat *bakgrund om klienterna*. Följt av temat *bakgrund om klienterna och gemensamma nämname hos klienterna* som presenteras enskilt för varje klient. Detta för att svaren skiljer sig åt och bringar fram subjektiva föreställningar som vi vill lyfta upp. I resterande teman, *Samverkan* och *övrigt*, presenteras klienternas resultat ihop. Vi har använt oss av fiktiva namn i presentation av klienternas resultat och vid citat.

5.2.1 Tema 1 bakgrund om klienterna

Vi har intervjuat sju klienter varav fem är kvinnor och två är män. I åldrarna 20-31 år där två är bosatta i Varberg, en i Falkenberg och fyra i Halmstad. Deras medverkan i

Samordningsförbundet varierar från en månad till sex månader. Klienterna från Halmstad och Falkenberg är remitterade från försäkringskassan, medan klienterna från Varberg är remitterade från arbetsförmedlingen och Region Halland. Fem av klienterna har kontakt med flera myndigheter och två har för tillfället bara kontakt med en myndighet.

5.2.2 Tema 2 bakgrund om klienterna och gemensamma nämnare hos klienterna

Vi har ställt frågor om klienternas bakgrund och om de upplever att de har svårigheter och är i behov av stöd, när dessa svårigheter i deras liv började. Vi frågade också om klienterna ville berätta om deras uppväxt, skolgång, relationer till kompisar och familj samt hur deras arbetsliv sett ut. Dessa frågor har gett oss väldigt individuella svar och vi har därför valt att presentera detta resultat enskilt.

Madeleine berättar att svårigheterna började i vuxen ålder då personen fick men som ledde till koncentrationssvårigheter och dålig ork. Hon fick då kontakt med myndigheter för att få stöd och hjälp med bland annat försörjningsmedel, det började bra menar hon men att hon sedan slussades runt mycket mellan handläggare. Detta gjorde att Madeleine upplevde att hon inte riktigt visste vem som hade hand om henne. Madeleine hade senare en kontaktperson på myndigheten dock berättat hon att denne började fatta beslut ovanför hennes huvud utan att hon själv var insatt i det. Detta berättar Madeleine gjorde henne jätte deprimerad eftersom hon själv ville vara involverad i planer som rörde henne och hennes liv. Efter flera motgångar fick hon möjlighet att bli remitterad till Samordningsförbundet där hjälp sattes in med att börja arbetsträna inom det område som personen utbildat sig i. Madeleine uttrycker att dessa insatser gjort att "*Det känns som att saker och ting börjar lossna på rätt sätt nu*". Madeleine ser det nu som att det funnits en mening med allt hon gått igenom. Vi frågade om Madeleine ville tillägga något, hon påpekar då att kommunikationen mellan myndigheter och samverkan är viktig. Vidare berättar hon att det var positivt att få information och förslaget om Samordningsförbundet via handläggaren på ordinarie myndighet. Madeleine berättar att upplevelsen av Samordningsförbundet är positiv. Hon påpekar vikten av att alla parterna satte ihop en plan tillsammans, anpassad efter henne själv. Hon säger även här att det är viktigt att allt tas succesivt och att man inte sätter ett datum på när man skall vara frisk, eftersom det skulle bli ett stressmoment. Madeleine känner att Samordningsförbundet har hjälpt till med det dem kan, och känner sig nu på rätt väg dit hon vill.

Miguel berättar att svårigheterna började som ung vuxen när han på allvar skulle sköta ett eget hushåll och arbete. Där kände Miguel att det blev påtagligt att alla bitar inte fungerade. Han berättar dock att det funnits problem under skolgången och i hemförhållanden under ungdomsåren, vilket senare kan förstås med att personen fått bokstavsdiagnoser. Miguel berättar att han inte avslutade gymnasiet och har haft problem med sina jobbanställningar då det bland annat finns brister i anpassningsförmågan som lett till konflikter på grund av problematiken som han tampas med. Detta har även lett till att han upplever det svårt att följa arbetsstrukturer och rutiner. När vi frågade om han ville tillägga något och säger han att han är positivt inställd till samordningsförbundets arbete dels för sig själv med även rent generellt.

Sara berättar att svårigheterna började redan i grundskolan där hon blev mobbad och inte fick den hjälp som behövdes. Hon försökte få hjälp, men utan framgång vilket ledde till psykisk ohälsa. Problemen i skolan pågick även under gymnasietiden, men hjälpen kom försent. Efter gymnasiet kom Sara i kontakt med arbetsförmedlingen där en arbetsförmedlare tog den psykiska ohälsan på allvar och remitterade henne till Samordningsförbundet som hjälpt till med en praktikplats. Vidare uttrycker Sara det som " *Jag tycker att dem på Samordningsförbundet har hjälpt mig jätte mycket på ändå ganska kort tid, och det har inte Arbetsförmedlingen gjort alls, det är jätte bra att får det stödet som man får här, dem har hjälpt mig jätte mycket.*" På frågan om det är något hon vill tillägga lyfter Sara fram att det är positivt att handledarna tar sig tid för en. Att de lägger upp en handlingsplan utifrån den enskildes behov från de olika myndigheterna och följer med under hela processen anser hon är bra.

Robin berättar att svårigheterna i livet började i senare delen av grundskolan, men blev inte påtagligt för personen förens i gymnasiet då han insjuknade. Robin fick därför göra klart gymnasiet på Komvux och berättar vidare att han aldrig riktigt kommit in i arbetslivet utan varvat studier med sjukskrivning. Han uppger problematiken ligger i det praktiska där hans sjukdom utgör begränsningar. För övrigt påpekar Robin att han är väldigt positiv inställd till Samordningsförbundet.

Mikaela upplever att svårigheterna började när hon var väldigt liten, men blev mer påtagligt när skolan började. Mikaela berättar att uppväxten var turbulent. Hon hoppade av skolan nästan helt i senare grundskolan och har gått på väldigt många olika skolor. Under tonåren

levde Mikaela ett stökigt liv. I dagsläget bor Mikaela i eget boende och är sjukskriven då hon har nedsatt arbetsförmåga på grund av olika psykiska diagnoser. Mikaela tror att Samordningsförbundets arbetssätt kan vara bra.

Maria upplever att svårigheterna alltid känts, men blev mer påtagligt i skolan. I skolan upplevde hon att ingen såg eller uppfattade hur dåligt hon mådde även om skolsköterskan och andra var inblandade. Efter studenten fortsatte hennes tillvaro te sig turbulent och hon gick igenom många svårigheter som senare ledde till kontakt med psykvården. Maria berättar att hon idag är under utredning för bedömning av bokstavsdiagnoser. Maria reflekterar över sin situation och känner att om hjälp fåtts tidigare under skolgången så hade hon inte behövt gå igenom och tampas med mycket av de svårigheter som hänt. Maria kände att hon inte blev sedd och påpekar att hjälpen kom för sent, den hade behövt komma redan i yngre skolålder från skolan menar hon.

Vi frågade henne om hon ville tillägga något och Maria säger då *"detta projekt med Samordningsförbundet är himla smart att dom samverkar faktiskt och i sin tur tror jag att det kan vara rätt effektivt faktiskt men det är precis i starten"* Vidare reflekterar hon över upplevelsen av att exempelvis komma till Arbetsförmedlingen som enligt henne inte visar tillräcklig hänsyn för människors livssituation. Maria menar att myndigheter behöver se människan som en helhet och att de inte kan ställa krav utan att ta hänsyn till en persons individuella livssituation.

Frida anser att svårigheterna började i skolstarten och lider av närminnesproblem och problem med ordbildning. Frida fick ingen hjälp med detta i skolan då hon säger att det inte fanns några resurser till detta. Med tiden har hennes problematik förvärrats, men under Komvuxutbildning gavs mer hjälp. Hon berättar att uppväxten och familjeförhållandena varit svåra och att hon har känt sig ensam med svårigheter att träffa nya människor.

5.2.3. Tema 3 Samverkan

Vi kommer i följande resultat av klienterna gemensamt presentera frågor vi ställt till dem utifrån olika teman.

Samverkan - Förväntningar och upplevelser

Vi frågade vad klienterna hade för förväntningar på det fortsatta arbetets gång där klienternas svar skiljer sig åt. En av dem berättar att den hoppades på att samordningshandledarna kunde hjälpa till med att knyta trådarna, få stöttning att få bättre självförtroende och tro på sig själv att ta sig ut i arbetslivet. En annan klient berättar att det fanns saker som denne hade velat ha hjälp med, men att de insatserna inte fanns eller var möjliga för tillfälligt, men är samtidigt införstådd att detta inte var något Samordningshandledarna kunde hjälpa till med i nuläget. Vidare berättar Madeleine att informationen om Samordningsförbundet lät väldigt bra och uttrycker sig vidare att *"förväntningarna var positiva och det blev ju bekräftat sedan också att det var det bästa jag gjort hittills att gå med här"*. En annan klient kände att det skulle bli roligt att gå med i Samordningsförbundet och få arbetsträna. Tre av klienterna uppger att de inte hade några förväntningar på det fortsatta arbetets gång. På frågan om klienterna upplever att de har tillräckligt med inflytande i sin handlingsplan och om de upplever att handlingsplanen är individanpassad svarar samtliga klienter ja.

Vi frågade klienterna hur de upplever samverkan som arbetssätt jämfört med tidigare erfarenheter och bemötande från myndigheter utan samverkan. Klienternas upplevelser och erfarenheter av kontakt med myndigheter som arbetar utan samverkan är snarlika. De upplever att det är dålig kommunikation mellan parterna och att myndigheterna tolkar och arbetar olika. De upplever även att det tar väldigt lång tid att få den hjälp och det stöd de behöver. Vidare påpekar de att det känns som att det inte är någon ordning inom de olika myndigheterna och att det känns som att de inte blir tagna på allvar och myndigheterna mer eller mindre struntat i dem. En klient uppger vidare att beslut fattades över huvudet, denna klient var inte införstådd i dessa beslut och mådde dåligt på grund av det. En annan klient berättar att det känns som att myndigheterna endast följer dem en bit i processen och att det sedan känns som att man bli utkastad. Klienternas jämförande erfarenheter av samordningshandledarnas arbetssätt med samverkan med andra myndigheters arbetssätt är att de blir bemötta på ett bättre sätt. Maria uttrycker det *"de lyssnar och man kan föra en dialog det känns tryggare till skillnad från andra erfarenheter från myndigheter."* Samtliga upplever att dem får bättre stöd och bättre hjälp utifrån deras egna behov samt att de är väldigt positiva till att samordningshandledarna är med klienterna i hela processen. De påpekar även att det är bra att samordningshandledarna har kontakten med de olika parterna för klienterna. På frågan om klienterna upplever att samordningshandledarnas arbetssätt kan motverka rundgång som

vissa individer i kontakt med myndigheter kan hamn i, svarar sex klienter att de absolut tror det. Detta svar grundar sig på deras upplevelser och erfarenheter av samordningsförbundets arbetssätt som upplevs mera positivt och stöttande. Robin uttrycker sig så här *"Ja ja, utan tvekan, jaja så är det ju givetvis, det är som att ha personliga ombud som man har på socialförvaltningen för behövande det är samma funktion någon som knyter ihop säcken och medlar."* På frågan om klienterna anser att det är ett effektivt arbetssätt svarar sex av klienterna ja. Även detta svar grundar sig på deras egna upplevelser och erfarenheter och det är efter deras egna reflektioner detta svar ges.

Samverkan - Reflektion om upplevelserna av samverkan som arbetssätt

Vi frågade klienterna vad det tycker om att möta två handledare, där svaren skiljer sig något åt. Fem av klienterna lyfter fram att de anser att det är bra och påpekar att handledarna kompletterar varandra bra med sina olika kompetenser. En annan klient upplever att det blir mindre stelt att möta två. En av klienterna känner att denne blir splittrad av att möta två handledare samtidigt och hade önskat att bara möta en. Detta beror på att denne känner sig tryggare med en och har lättare för att prata med en person och blir väldigt lätt distraherad när det är flera personer.

På frågan vad klienterna tror det är som gör att det skiljer sig i känslan av att komma till samordningsförbundet jämfört med ordinarie myndigheter svarar de snarlikt. Miguel uttrycker det som *"Jag tror miljön spelar stor roll, bara att man kommer hit och i deras rum sitter man ganska avslappnat och bekvämt, i badrummet finns det handdukar och inte bara elaka pappersservetter och alls samma sterila miljö"*. En annan klient tror att det kan bero på arbetssättet och lyfter även fram att handledarna känns väldigt sympatiska och får en känsla av att de bryr sig och att de känner sig viktiga som personer. Maria säger också hon att *"Det är nog mycket arbetssättet, de känns väldigt sympatiska och de är måna om en, de ger känslan att dem är där på riktigt och vill genuint hjälpa en."* Hon fortsätter att uttrycka det

"Jag känner mig mindre dömd på något sätt, jag känner mig som en viktigare person när jag kommer dit. Det känns personligare, jag känner mig inte som en siffra på ett papper, och som att de försöker malla in mig i någon färdig mall och form av hur människor fungerar. Myndigheter försöker annars malla in alla, men så känns det inte här. Sedan är det trevligare miljö att komma till med". Samtliga klienter upplever att handledarna har mer tid för dem och att det känns mindre stelt. Alla klienterna uppger att bemötandet av

samordningshandledarna är trevligare och att det känns som att handledarna bryr sig om dem och där de får känslan av att de vill deras bästa.

5.3 Tema 4 Övrigt

Under intervjuerna har tre klienter speciellt påpekat vikten av ett gemensamt språk mellan myndigheterna. En av klienterna berättar att eftersom utlåtandet av en läkare många gånger ligger till grund för att personer kommer till en myndighet där de skall få hjälp med ersättning, är det viktigt att alla myndigheter får en bättre förståelse av dessa personers sjukbild. Klienten menar att det inte är ovanligt att myndigheter tolkar sådana dokument olika och därför är det viktigt att myndigheter tolkar likadant och kommunicerar. Detta uttrycker även en annan klient som anser att det är väldigt viktigt att regelverk och dokument tolkas likadant av myndigheter, samt inom vården och att de använder ett gemensamt språk. Därmed menar klienten att samarbetet mellan myndigheter är speciellt viktigt, vilket en tredje klient också betonar. Två klienter påpekar också att Samordningsförbundets insatser borde finnas för alla och inte bara för unga personen med aktivitetsersättning. Miguel är en av dessa och uttrycker det *"Jag är positivt inställd till Samordningshandledarnas arbetsätt, generellt tycker jag det borde finnas i ännu större utsträckning för fler personer utanför aktivitetsersättningen."*

Under tre av intervjuerna frågade vi klienterna om det fanns någon skillnad i personens välbefinnande innan jämfört med nu när personerna är med i Samordningsförbundet och får stöd och hjälp av samordningshandledarna. Två av klienterna svarar att det är en större trygghet att ha Samordningshandledarnas stöd och att få hjälp med deras insatser har underlättat för dem. En av klienterna uttrycker det som att det känns lättare för personen då upplevelsen är att Samordningshandledarna står på dennes sida och på så sätt minskar stressen. Den tredje klienten svarar att denne fortfarande är samma person, men med mer hopp. Vi frågade även två av dessa klienter vad välbefinnande är för dem själva. Där en av klienterna svarar att dennes närmsta definition är frånvaro av fysisk och psykisk ohälsa. Vidare säger personen att välbefinnande skulle vara att slippa sin psykiska sjukdom. En annan klient svarar att det är viktigt att känna ett mänskligt värde hos sig själv. Samtliga av dessa klienter påpekar också att ett välbefinnande först kan uppnås när de fysiska, psykiska, sociala och ekonomiska planen fungerar ihop. Robin uttrycker sig som så *"alltså fungerar exempelvis*

inte ekonomi planet så mår man ju psykiskt dåligt bara av det liksom, det ena påverkar det andra."

6. Analys

I följande analys kommer vi ta hjälp av Mills begrepp allmänna problem och personliga bekymmer för att tydliggöra resonemangen med Habermas teori om kolonisering av livsvärlden. Vi kommer ta fasta på systemvärldens kolonisering av livsvärlden, som ett allmänt problem. Dessa allmänna problem ger upphov till och påverkar människors personliga bekymmer i deras vardagsliv. Vi jämför när myndigheter agerar oberoende av varandra då de är byråkratiskt rationella och har olika mål med hur det ser ut när de samordnar sin verksamhet. Detta också för att se vilka konsekvenser det får för de berörda personerna. Vi kommer slutligen sammankoppla detta med begreppet Empowerment som vi tar hjälp av för att analysera vad samverkan som arbetssätt med samordnade insatser gör för individers välbefinnande.

6.1 Systemets kolonisering av livsvärlden

Myndigheter agerar oberoende i sin verksamhet

Med utgångspunkt i Habermas teori, kan vi se myndigheters olika verksamhetsområden som system som ingår i det som han kallar för en systemvärld. Myndigheter har statligt reglerade uppdrag och regleras ibland även av olika lagstiftningar vilket gör att systemen ser olika ut. Myndigheter kan därför agera relativt oberoende av varandra, på ett målrationellt sätt. Detta är förenligt med det Habermas benämner som byråkratiska system och dess regler som styr den egna myndighetens verksamhetsområde.⁵⁰ Myndigheter tolkar även regelverk och dokument olika vilket bidrar till att deras arbetssätt skiljer sig åt. Habermas påpekar att system präglas och karaktäriseras av effektivitet, besparingar av resurser och att handlingsystemet och arbetssättet hos verksamheter som myndigheter använder sig av är målrationellt. Systemens strukturella egenskaper inom myndigheterna är organiserat och koordinerat genom institutionaliserade styrningsmedier. Habermas teori påvisar att byråkratiska organisationer också karakteriseras av formalisering och ett instrumentellt förhållningssätt.

Myndigheternas systemvärld kan även ses ingå i den sfär som Habermas benämner som staten. Denna sfär menar Habermas präglas av ett målrationellt handlande och av styrmedlet makt.⁵¹ Detta hjälper oss att förstå de enskilda myndigheternas byråkratiska system som vi uppfattar riktar sig till alla och myndigheterna använder sig av mallar, ramar och

⁵⁰ Ritzer, G.(2009:110-111)

⁵¹ Ibid, 110-111

styrdokument. Dessa är inte utformade efter den enskilde individen och är begränsade till de resurser som finns. Myndighetssystemens lösningar görs därför ofta genom systemets ekonomiska eller administrativa medel istället för att ta hänsyn till hela människan och enskilda individers behov.

Med hjälp av Habermas teori kan vi se att när myndighetssystemen inte samordnar sina verksamheter och arbetar oberoende av varandra uppstår det en risk att systemen koloniserar individernas livsvärld det vill säga skapa risker för individerna i kontakt med myndigheter. Vårt resonemang styrks av samordningshandledarna då de uppger att tidigare erfarenheter av arbetssätt utan samverkan inneburit att de fått hålla sig till sin myndighets ansvarsområde och inte kunnat gå utanför sin kompetensram. De arbetar utifrån ett myndighetsperspektiv och är fast i sina åtgärder och de begränsade förhållningssätt som integrerats i de enskilda myndigheternas arbetssätt. Även klienterna påvisar detta då de uppger att de känner sig som en siffra på ett papper, och att myndigheterna försöker malla in människor i en färdig mall och form av hur människor fungerar. När myndighetssystemen och dess utformning inte uppfyller sitt syfte med att hjälpa dem de har i syfte att hjälpa leder detta till det Mills benämner som allmänna problem.⁵²

I socialtjänstlagen uppmanas kommuner att samverka när det är lämpligt, lagen är tvingande, men tolkningsbar.⁵³ Myndigheter kan därför välja när samverkan är lämpligt och ska ske. Samordningshandledarna påpekar att det inte finns avsatt tid, resurser och insatser för samverkan. Det anses inte av myndigheterna heller vara en självklarhet att samverka. När samverkan sker förekommer det ofta i projektform och är på så vis inte implementerat i det ordinarie arbetet. En annan anledning till att myndigheter inte samverkar i den utsträckningen som behövs kan vara det Wiklund påtalar i sina artiklar att det borde forskas och utredas mer om samverkans positiva effekter, då det idag finns många försök till samverkan utan någon bevisad effekt av det.⁵⁴

Personliga bekymmer för berörda personer

När myndigheter arbetar isolerat och oberoende av varandra kan det alltså få systemiska konsekvenser för klienterna som är beroende av myndigheternas stöd, som går att förstå med

⁵² Mills Wright, C (1997:27)

⁵³ SFS, Sveriges rikets lag. (2012)

⁵⁴ Wiklund, S. (2006:202–210)

hjälp av Habermas teori om kolonisering av livsvärlden⁵⁵. Vilket vi kommer se närmre på i följande text. Vår förförståelse var att personer lätt kan hamna i ”rundgång” mellan olika myndigheter och genom vår empiri har vi fått detta bekräftat från bland annat våra respondenter. Även kartläggningar påvisar att det finns en risk för personer med kontakt av flera myndigheter att hamna i ”rundgång”.

Den hjälp personerna får från myndigheter är avgörande för hur en individ upplever sin situation. På grund av lågkonjunktur blir arbetslösheten ofta hög vilket försvårar för individer utanför arbetsmarknaden. Att inte kunna arbeta och vara arbetsför innebär att man inte kan delta i samhället på ett sätt som de flesta kan. När personer inte är arbetsför hamnar de i samhällets myndighetssystem som är till för att hjälpa individer som står utanför arbetslivet av olika orsaker. För vissa individer innebär detta att de måste få försörjningsstöd av myndigheter och blir då beroende av att det finns fungerande system i samhället. När många människor är arbetslösa utgör det ett samhälleligt problem och som vi nämnt tidigare alltså det Mills benämner som ett allmänt problem, detta påverkar också enskilda individer och ger upphov till och påverkar det Mills benämner som människors personliga bekymmer i deras vardag.⁵⁶

Att vara arbetslös påverkar på så sätt även andra plan i vardagen som det ekonomiska planet vilket i sin tur även påverkar sociala, fysiska och psykiska plan som då får konsekvenser för individernas livsvärld. Klienterna påpekar vikten av att dessa plan ska fungera då de anser att välbefinnande först kan uppnås när de fysiska, psykiska, sociala och ekonomiska planen fungerar ihop. Vår studie berör personer med olika problematik och med olika behov av stöd från flera olika myndigheter. De system som idag verkar utan samverkan är till för att hjälpa personer som är långtidssjukskrivna och befinner sig utanför arbetsmarknaden. Dessa är dock inte utformade att hjälpa individer som har kontakt med flera myndigheter och är i behov av olika insatser. Effekten av detta blir systemiska konsekvenser för personerna som är i behov av stöd och hjälp. Avsaknaden av samverkan bidrar till att dessa personer hamnar i ”rundgång”.

⁵⁵ Ritzer, G (2009: 441)

⁵⁶ Mills Wright, C. (1997:25)

Utformningen av myndighetssystemen och individer som hamnat i rundgång mellan olika myndigheter är något som i dagens samhällsdebatter är ett aktuellt ämne. Kartläggning som gjordes i anslutning till förarbetena kring Lagen om Finansiell Samordning samt den kartläggning som gjordes av Samordningsförbundet Halland 2011, bekräftar också detta.⁵⁷ Myndigheter arbetar med individer utifrån deras ansvarsområde och insatser, därmed ser de inte hela individen utan enbart en del. Många gånger läggs därför ansvaret över från den ena myndigheten till den andra vilket innebär att individerna därför bara följs "till tröskeln" och sedan lämnas över. Detta är ännu en effekt av system utan samverkan som gör att personer inte kommer vidare och ofta återkommer i systemet och hamnar i "rundgång". När myndigheter agerar oberoende av varandra och utan samverkan leder det till kortsiktiga lösningar då personerna inte får det samlade stödet som de behöver av de olika myndigheterna vilket är något samordningshandledarna också påpekar.

Klienterna uttrycker missnöje för myndighetssystemen genom att påpeka att de innan medverkan i Samordningsförbundet inte kom någon vart, att de stod kvar på samma ställe och slussades runt mellan myndigheter de togs inte på allvar. Samordningshandledarna uttrycker att de upplever att det finns tillitsbrist hos klienterna i deras inställning till myndigheter och att de uttrycker en rädsla för de konsekvenser av de krav som ställs från myndigheter. Detta kan ha att göra med hur systemen är utformade och vilka förhållningssätt myndighetspersoner kan tillgå. Klienternas tillitsbrist för de enskilda myndigheters system uttrycks av klienterna då de berättar att det känns som de inte blir sedda och hörda och att de bara är en siffra i statistiken. Genom tillitsbristen och missnöjet får de heller inget större förtroende för de myndighetssystem som finns. Klienterna uppger även att det är dålig kommunikation mellan olika myndigheter och inom myndigheter. Brister av tidigare kontakt med myndigheter utan samverkan uttrycks även då de upplever att det fattades beslut "över deras huvud", inte togs på allvar och lyssnades på. Därför blir även kommunikationen mellan klienter och myndigheter dålig. Habermas påpekar att system präglas av målinriktad och strategisk kommunikation och handlingar.⁵⁸ Detta påverkar utformningen av myndigheternas system och präglar deras arbetssätt och förhållningssätt. Det finns därför inom de enskilda myndigheterna som agerar oberoende av varandra inte möjlighet och utrymme för kommunikation på samma sätt som när myndighetssystem involverar samverkan.

⁵⁷ Förbundsordförande i Samordningsförbundet Halland

⁵⁸ Habermas, J. (1996:232)

Att systemvärlden koloniserar livsvärlden kan enligt vår tolkning alltså yttra sig på olika sätt. I vårt fall tolkas detta som vi tidigare nämnt att systemvärdens utformning påverkar myndigheter genom olika styrmedier som politik, lagar, makt och pengar, som i sin tur påverkar utformningen av deras system. Myndighetssystemen utgör på så sätt kolonisering av individers livsvärld på olika nivåer då systemen inte är individanpassade. Detta ger upphov till personliga bekymmer då systemen inte fungerar för att hjälpa individerna. Detta påverkar olika plan i individernas vardag och influerar på deras livsvärld och påverkar förutsättningar till välbefinnande. Risken för att individer blir videslussade mellan myndigheter blir mer påtaglig då de inte får det stöd som behövs.

6.2. Systemets och livsvärldens dialektik

Myndigheter samordnar sin verksamhet

Genom samverkan präglas inte längre systemen i samma utsträckning av det Habermas benämner som en byråkratisk rationaliseringsprocess⁵⁹ eftersom myndigheterna kan arbeta utanför ramarna och individanpassa arbetet med en friare kommunikation. Övergången bidrar till att rationaliseringsprocessen av system och livsvärld ömsesidigt kan börja stärka varandra då det uppstår en dialektik mellan dessa. Habermas hjälper oss förstå hur samverkan som flexibelt system ger samordningshandledarna möjlighet att ha ett annat arbetssätt och förhållningssätt än vad de i ordinarie myndigheter kan ha på grund av utformningen av dess system. I följande text berör vi vilken förändring och positiva konsekvenser samverkan inneburit för klienterna, där de fram för allt ses ur ett helhetsperspektiv.

Som vi tidigare nämnt präglas myndigheters system och arbetssätt av riktlinjer med ett visst målrationalt förhållningssätt. Systemen styrs av regelverk och förordningar som myndigheter måste följa och gör att de får hålla sig inom verksamhetens egna ramar. Detta ger upphov till problem då individer inte får det stöd de behöver och myndigheterna fyller på så vis inte den funktion de ska. Det målrationala arbetssättet blir tillslut irrationellt eftersom myndigheterna inte klarar av att hjälpa individerna. Habermas talar om att systemens rationaliseringsprocess idag präglas av ett målrationalt handlande.⁶⁰ Det målrationala handlandet har börjat utveckla sina egna strukturella karaktärsdrag och har fått ett ökat inflytande på livsvärlden. Vilket

⁵⁹ Ritzer, G. (2003: 444)

⁶⁰ Ibid, 441

innebär att det påverkar livsvärldens rationaliseringsprocess med det kommunikativa handlandet.⁶¹ På så vis blir dessa system monetariserade och byråkratiserade. För att få livsvärlden och systemen att ömsesidigt stärka varandra menar Habermas att rationaliseringsprocesserna måste gå ihop för att dialektiken ska kunna återställas mellan dessa.⁶² När myndigheter samverkar och samordnar sina insatser har de ett annat arbetssätt som gör att de kan gå utanför den egna verksamhetens kompetensram. Därmed påverkar samverkan de ordinarie systemen. Med hjälp av Habermas kan vi förstå det som att det sker en rationalisering av systemen i riktning mot friare kommunikation snarare än den byråkratiska och målrationella riktningen.

Samordningsförbundet Hallands högre syfte är att få myndigheter att arbeta utifrån en strukturell samverkan. Samordningshandledarna uppger att samverkan som arbetsätt skapar arenor där myndigheter samlas runt individer. Där skapas forum för att diskutera de som hamnar utanför systemen som finns. De påpekar vikten av att samverkan är ett flexibelt system som verkar på individnivå. Inom samordningsförbundet menar samordningshandledarna att de har möjlighet att få tillgång till andra myndigheters kompetens och kan utforma hjälpen från individens behov. Myndigheternas system blir bättre med samordnade insatser vilket på så sätt kan motverka ”rundgång” eftersom ansvaret inte läggs över till någon annan myndighet utan istället kommunicerar de sinsemellan och försöker hitta en lösning ihop.

Samverkan ger förutsättningar som annars inte finns för individer med behov av samlat stöd. Klienterna uppger att de får bättre stöd och bättre hjälp utifrån deras egna behov och att samordningshandledarnas arbetsätt av samverkan är anpassat till personen. Vidare berättar samordningshandledarna att deras arbete genom samverkan är mycket friare och att de i sitt arbete nu tar hänsyn till klienternas bakgrund när de utformar den individuella handlingsplanen. De får därmed ett helhetsperspektiv och en djupare förståelse för klienterna. Samordningshandledarna arbetar i par med olika yrkeskompetenser som gör att de kompletterar varandra vilket leder till att arbetssättet blir mer effektivt. Kompetensskillnaderna bidrar även till att arbetet blir mer anpassat för varje enskild individ och alla i målgruppen. Samordningshandledarna uppger att de genom samverkan kan följa

⁶¹ Ibid, 443

⁶² Ritzer, G. (2003: 444)

med klienterna över myndighetsgränserna och genom de olika insatserna. I och med detta får samordningshandledarna en inblick i de andra myndigheternas kompetensområde och kan på så sätt lättare finna rätt stöd och hjälpinsatser för klienterna. Genom att samordningshandledarna följer med klienterna genom hela processen får de också vetskap om hinder som klienterna kan tänkas stöta på och som finns mellan myndigheter. Samordningshandledarna menar att en stor del av deras arbetssätt är att kommunicera med olika myndigheter kring individen för att gemensamt komma till olika myndighetsbeslut och insatser då samordningshandledarna själva inte har myndighetsbefogenheter. Den samverkan som samordningshandledarna arbetar med ser därför till att myndigheterna kommunicerar och går ihop för att tillsammans hitta lösningar och nå ett gemensamt mål. Därmed blir kommunikation mellan myndigheter gentemot klienterna bättre.

Personligt välbefinnande hos berörda personer

När myndigheterna blir bättre på att koordinera sina insatser med samverkan som flexibelt system medför det positiva konsekvenser och välbefinnande för de berörda personerna. Det Habermas menar med kommunikativt handlande kan i detta sammanhang ses som att de får en ömsesidig förståelse för varandra. Rationaliseringen av systemen bidrar till en friare kommunikation.⁶³ Där myndigheter och klienter förstår varandra och där klienternas röst blir hörd och de kan vara delaktiga och ha ett inflytande över sitt liv. Samordningshandledaren och klienterna får en friare kommunikation med öppnare dialoger. Samverkan som arbetssätt bidrar till bättre utformat stöd och anpassad hjälp, vilket i sin tur stödjer lösningar på individernas personliga bekymmer, eftersom hänsyn då tas till individens olika förutsättningar. Klienterna uttrycker att de upplever att samverkan är ett mer effektivt arbetssätt i jämförelse med erfarenheter utan samverkan. Vidare säger klienterna att de med samordningshandledarnas hjälp kommit längre än de skulle gjort annars. Stödet från olika håll visar därmed ge bättre förutsättningar för dem att komma vidare. Vikten i att få en stabil grund att stå på i sin väg till självförsörjning ligger i att kunna ge rätt hjälp och att det får ta den tid som behövs. Detta arbetssätt bidrar till långsiktiga lösningar då samverkan leder till att personerna inte blir återkommande i systemet. När myndigheterna samverkar och deras insatser hjälper de personer de avser att hjälpa, verkar det för att lösa de begränsningar som

⁶³ Habermas, J. (1996:232)

system utan samverkan ger upphov till och därmed verkar det även som en lösning på allmänna problem.

Utformningen av både arbetssättet och myndigheters fysiska miljö är betydelsefullt i känslan hos klienterna för hur de upplever myndigheter. Samordningsförbundet har kunnat utforma den fysiska miljön annorlunda än andra enskilda myndigheter. Detta uppger klienterna spelar stor roll då det är en trevligare och mer avslappnad miljö att komma till Samordningsförbundet. Detta påverkar också vad klienterna får för förtroende för olika myndigheter. Förhållningssättet som samordningshandledarna har gentemot klienterna gör att de känner sig tryggare, viktigare som personer och att samordningshandledarna bryr sig om och genuint vill hjälpa dem.

Samordningshandledarna upplever att klienterna vill ha hjälp till ett bättre mående, sysselsättning, fungerande ekonomi och framförallt att komma vidare vilket rör klienternas livsvärld. Klienterna uttrycker tecken på ett ökat välbefinnande när de uppger att det känner en större trygghet att ha samordningshandledarnas stöd och få hjälp med insatser. Detta uttrycker dem även genom att påpeka att samordningshandledarna bidragit till att de känner sig viktigare som personer med mindre stress, mer hopp och att det underlättat i deras vardag. Ytterligare tecken på ett ökat välbefinnande är att de fått en känsla av att de nu är på väg och inte står stilla och trampar i samma spår som innan. Klienterna har fått ett ökat välbefinnande på olika plan i deras liv sedan de fått hjälp av samordningshandledarnas insatser i Samordningsförbundet. Samverkan ger alltså individerna möjligheter att koordinera de olika planen sociala, ekonomiska, arbetsmässiga, fysiska och psykiska. Som vi tidigare nämnt är det dessa olika plan som måste fungera enligt klienterna för att kunna uppnå välbefinnande.

Med hjälp av Habermas teori ser vi att den förbättrade dialektiken mellan systemvärld och livsvärld medför ett ökat välbefinnande för klienterna. Med hjälp av Mills kan vi se att det allmänna problemet med systemets kolonisering av livsvärlden och de individuella bekymren det ger upphov till, har minskat i omfattning för klienterna efter samverkan.

6.3 Empowerment

Empowerment begreppet syftar till att öka människors kapacitet att bestämma och styra över sin egen framtid samt att delta i och påverka sitt eget liv. Rationaliseringsprocessen gör att

myndighetssystemen får en friare kommunikation, som påverkar det kommunikativa handlandet och ger upphov till ömsesidig förståelse.⁶⁴ Klienterna får på så vis makt att påverka det system som de är beroende av vilket enligt oss påvisar Empowerment då de får inflytande i deras liv och samhälle.

Samordningshandledarna uppger att utformningen av samverkan som arbetssätt ger mer tid för att lyssna på individen och att de fokuserar på deras möjligheter och det positiva istället för hinder. På grund av att samordningshandledarna fokuserar på det positiva hos klienterna, att de duger och är tillräckliga får klienterna en bättre självkänsla som i sin tur bidrar till Empowerment och ett högre välbefinnande. Detta ser vi som att samordningshandledarna arbetar utifrån den Empowermentorienterade tankemodellen som tas upp i Askheim & Starrins bok *Empowerment i teori och praktik*. Denna tankemodell påvisar ett arbetssätt med ett förhållningssätt som utgår från att individen blir sedd och hörs som stärker individers självkänsla.

Klienterna uppger att samordningshandledarna har tid för dem, att de lyssnar, blir tagna på allvar, ser till deras möjligheter och att de genuint vill hjälpa dem. Vidare känner klienterna att de har inflytande i sin handlingsplan och får en upplevelse av att arbetssättet som samordningshandledarna använder sig av är individanpassat. Detta bidrar i sin tur till en bättre kommunikation mellan samordningshandledarna och klienterna i jämförelse med tidigare erfarenheter av kontakt med myndigheter utan samverkan. Språket som används i tankemodellen är bekräftande, uppmuntrande, aktivt lyssnande och medkännande.⁶⁵ Detta bidrar till Empowermentkänsla både i myndigheternas arbetssätt och hos klienterna.

Klienterna uppger att de känner mer hopp och har en känsla av att de kan vara med och påverka och styra över sin framtid sedan de gick med i samordningsförbundet. Genom Samordningsförbundet och den hjälp de får av samordningshandledarna skapas en självinsikt hos klienterna. Detta bidrar till att klienterna blir medvetna om sin situation och att dem själva kan göra något åt den. Det ger dem förutsättningar och verktyg för att uppnå självbestämmande över sitt egna liv. Empowerment ses som ett individuellt fenomen och handlar om enskilda individers möjlighet till inflytande och makt över dennes egna liv. Vidare

⁶⁴ Habermas, J. (1996: 195)

⁶⁵ Askheim, O-P. Starrin, B. (2007:163)

ses Empowerment som en process som ökar självkänedom, självförtroende och möjligheter att ta till vara på en individs egna resurser. Empowerment ser alltså till individens styrka och kompetenser istället för vad de inte har och vad de behöver.⁶⁶

Myndighetssystemen utan samverkan präglas av myndighetskontroll i arbetssättet, då klienterna inte har möjlighet i samma utsträckning att vara med att påverka deras utformning av stöd. Ur ett vetenskapsbaserat Empowerment perspektiv sägs det att en myndighetsperson befinner sig i en maktposition, medan klienterna befinner sig i en maktlös position som denne vill ta sig ur.⁶⁷ Då de i detta arbetssätt inte får den hjälp och det stöd de behöver för att uppnå självförsörjning och välbefinnande. Samordningen som sker mellan myndigheter genom samverkan ger enligt oss upphov till den typ av stöd som bidrar till Empowerment känsla för klienterna.

6.4 Slutsats

Vår empiri visar på att samverkan ger klienterna bättre förutsättningar för att uppnå välbefinnande och självförsörjning. Detta genom att samverkan som arbetssätt utgör ett flexibelt system anpassat efter den enskildes behov som ger möjlighet till samordnade insatser mellan myndigheter. Genom att implementera samverkan i arbetssättet kan myndigheterna gemensamt ta ansvar för resurser, insatser och stöd för enskilda individer. Vilket de utan samverkan inte har möjlighet att göra då varje myndighet har olika verksamhetsområden med olika system, där de har olika statligt reglerade uppdrag och regleras ibland av olika lagstiftningar. Genom lagstöd för samverkan ges de möjlighet att gemensamt ta ett ansvar med samordnade insatser från de olika verksamheterna. Samverkan utgör också forum där de kan kommunicera direkt med varandra om individen det berör. Vi anser att detta påvisar att samverkan har en stor betydelse för att motverka rundgång eftersom problemet ofta uppkommer då ingen vill ta på sig ansvaret och slussar individer vidare. Samordningshandledarnas arbetssätt, förhållningssätt och kommunikationen med klienterna leder till en ömsesidig förståelse. Samverkan gör att individer får känslan av en möjlighet att påverka systemet och vara delaktiga genom det individanpassade stödet.

⁶⁶ Westerlund, H. (2007: 94)

⁶⁷ Askheim, O-P. Starrin, B. (2007:163)

7. Reflektion

Vi uppfattar att det finns ett behov av samverkan mellan myndigheter i dagens samhälle som även tidigare forskning påvisar behövdes redan förr i tiden. I dagens samhälle finns det många myndigheter runt om i landet som samverkar, dock förekommer det ofta i projektform och blir inte implementerat i ett kontinuerligt arbetssätt. Vi anser att detta kan vara en anledning till att myndigheter inte samverkar i den utsträckning som behövs. Ytterligare faktorer som vi fått uppfattningen påverkar är att det inte finns avsatt tid och resurser samt att myndigheterna är fast i sina åtgärder av byråkratiska system.

De byråkratiska systemen ter sig olika och kan vara svårtolkade myndigheter emellan. Det är då viktigt att myndigheterna använder ett gemensamt språk och har en fungerande kommunikation både sinsemellan och gentemot individerna. Därmed är det också viktigt att det finns tydlig information om hur systemen fungerar för både myndigheterna och allmänheten. Myndighetspersoners förhållningsätt och bemötande tror vi är något av det mest betydelsefulla. Det är viktigt att de genom förhållningssätt och bemötande förmedlar känslan av trygghet och respekt för varje enskild individ. Olika myndigheter samt vårdinstitutioner behöver också ha en enhetlig bild av individen där de tar hänsyn till varje enskild individs problematik och dess situation ur ett helhetsperspektiv.

Som vår studie påvisar utgör samverkan som arbetssätt ett flexibelt system med möjligheter för myndigheter att samlas runt individen och gå utanför sin egen myndighets verksamhetsområde. Vi tror att styrkan ligger i att samverkan som arbetssätt ser ut på olika sätt. Det flexibla systemet måste bestå och inte enbart förekomma i projektform. Det måste hela tiden anpassas till de förutsättningar som råder både hos individer och i samhället. För att detta ska vara möjligt tror vi också att styresmän inom myndigheter och politiker behöver samverka, eftersom myndigheter lyder under statliga direktiv.

Vi anser att vår studie påvisar att projektet med Samordningshandledarna är ett bra sätt att samverka på. Det ger ett bra exempel av hur man kan arbeta med individer på individnivå, samtidigt skapa forum där myndigheter kan samarbeta och diskutera individer. Vi tror också att deras arbete kan bidra till vidare intresse hos myndigheterna att vilja fortsätta samverka, då samverkan kan utvecklas och så småningom befästas i ett kontinuerligt arbetssätt. Det borde rikta sig till en bredare målgrupp och inte bara unga personer med aktivitetsersättning.

Giltigheten i vår slutsats och svaren på vår frågeställning tycker vi bekräftas utifrån vår tolkning av empirin. Det hade dock varit intressant att göra en större undersökning med flera av respondenterna i ett senare skede som hade stärkt oss ytterligare i våra slutsatser. Eftersom Klienterna uppger att de haft en svår skolgång och att de har dåliga erfarenheter samt inte fått den hjälp och det stöd de behöver vill vi påpeka vikten av att fånga upp och hjälpa individer som tåmpas med olika problematik i tidigt skede. Vi anser därför att skolan borde ha ett större ansvar då många av de klienter vi intervjuat önskar att de fått hjälp tidigare. Detta tror vi hade kunnat leda till att man ger dessa individer bättre förutsättningar. Skolan borde därmed ha större kunskap om personer med olika problematik, som exempelvis neuropsykiatriska diagnoser, samt använda sig av mer resurser för att kunna anpassa stöd och skolundervisning individuellt. De borde också ta på sig rollen att informera om detta i skolorna då de kan underlätta skolgången för de personer som tåmpas med olika problematik.

Vi anser som Wiklund att ytterligare forskning behövs om hur man kan implementera samverkan på olika sätt så att det blir ett bestående fenomen. Wiklund påpekar att det finns en begränsad kunskap och tidigare forskning om samverkans effekt. Vi är medvetna om att vår empiri grundar sig på ett begränsat urval och fokuserar endast på Samordningsförbundet Hallands arbetssätt. Därför hade det varit intressant att göra en bredare undersökning under längre tid för att undersöka effekterna av samverkan både inom myndighetssystemen samt bland individer. En annan intressant aspekt hade då kunnat vara att se hur samverkan påverkar maktrelationen mellan individer och myndigheters auktoritet.

Källförteckning:

Askheim, O-P. Starrin, B. (2007). *Empowerment i teori och praktik*. Malmö, Gleerups Utbildning AB.

Westerlund, H. (2007). *Det finns bruk för alla- Empowerment utanför arbetsmarknaden*. I Askheim, O-P & Starrin, B. (red). *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Birkler, J. (2008). *Vetenskapsteori en grundbok*. Malmö: Liber AB.

Bryman, A. (2009). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.

Danermark, B. (2004). *Samverkan- himmel eller helvete?* Malmö: Gleerups.

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken*. Lund: Studentlitteratur.

Habermas, J. (1996). *Kommunikativt handlande*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos

Brunt, D & Hansson, L. (2005). *Att leva med psykiska funktionshinder- livssituation och effektiva vård och stödinsatser*. Lund: Studentlitteratur

Mills, Wright, C. (1997). *Den sociologiska visionen*. A_Z förlag.

Møller Pedersén, P. (2004). Jürgen Habermas *Pedagogik i ett sociologiskt perspektiv*. I Gytz Olesen, S. och Møller Pedersén, P.(red). Lund: Studentlitteratur.

Rienecker, L. (2008). *Att skriva en bra uppsats*. Malmö: Liber AB.

Ritzer, G. (2009). *Sociologisk teori*. Malmö: Liber AB

Ritzer, G. (2003). *Contemporary Sociological Theory and its classical roots: The Basics*. McGraw-Hill: New York.

SFS (2012) *Sveriges rikes lag* Stockholm: Norstedts Juridik AB

Smith, J.A. m.fl. (2009). *Interpretative phenomenological analysis- Theory, method and research*. Los Angeles: Sage.

Ödman, P-J. (2005). *Den hermeneutiska cirkelns gränser: till validitetsfrågan inom hermeneutiken*. I S. Selander & P-J. Ödman (Red.), *Text och existens: hermeneutik möter samhällsvetenskap*. (ss. 81-117). Göteborg: Daidalos

Internet källor

Samordningsförbundet Hallands Hemsida:
<http://www.sfhalland.se/> Sökdatum: 20120312

SOU 2005:81. *Källan till en chans*. Online. Internet.
<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/51550>. Sökdatum: 20120312

Broschyr 1 Samordningsförbundet Halland:

http://www.sfhalland.se/sites/default/files/Samordningsforbundet_myndigheter.pdf

Broschyr 2 Samordningsförbundet Halland:

http://www.sfhalland.se/sites/default/files/Samordningsforbundet_individ.pdf

Tidskriftartiklar

De Rijk, A, van Raak, A & van der Mende, M. (2007). A new theoretical model for cooperation in public health settings. The RDIC model. *Qualitative health research*. (Nr 8) sid.1103-1116.

Jacobsson, Björn m.fl. (1997) Samverkan i rehabiliteringsprocessen – som lösning av rundgångsproblemet. *Socialmedicinsk tidskrift*

Wiklund, S. (2006). United we stand? Collaboration as a means for identifying children and adolescents at risk. *International journal of social welfare*. ISSN: 1369-6866. Sökdatum: 20120312

Doktorsavhandling

Andersson-Linder, G. (2000) *Den här planen är min: en utvärdering av ett försök med Gemensamma Individuella Handlingsplaner - en metod i socialt förändringsarbete*
Lunds universitet. Magisterkurs i socialt arbete 61-80 p.